

Voor hetzelfde geld...

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
<u>1. INLEIDING</u>	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Opbouw van deze nota	5
<u>2. ACHTERGRONDINFORMATIE SCHULDHULPVERLENING</u>	6
2.1 Soorten schulden	6
2.2 (on)regelbare schuldenaar en schuldpakket	6
2.3 schulpverlening	7
<u>3. LANDELIJKE EN LOKALE ONTWIKKELINGEN</u>	10
3.1 Landelijk beeld schuldproblematiek	10
3.2 Schuldhelpverlening in Aalsmeer en Uithoorn	10
3.3 Aansluiting andere beleidsterreinen	12
3.3.1 Minimabeleid (armoedebeleid)	12
3.3.2 Flankerend beleid	12
3.4 Wet schuldhelpverlening	14
3.4.1 Bezuinigingen als gevolg van de nieuwe Wet schuldhelpverlening	15
<u>4. VISIE EN UITGANGSPUNTEN SCHULDHULPVERLENING</u>	16
4.1 Visie schuldhelpverlening	16
4.2 Uitgangspunten schuldhelpverlening	17
<u>5. BEOOGDE RESULTATEN</u>	26
5.1 Het vroegtijdig aanbieden van (schuld)hulpverlening	27
5.2 Het integraal aanbieden van schuldhelpverlening	28
5.3 Het in eigen beheer uitvoeren van schuldhelpverlening	28
5.4 Het meer selectief inzetten van schuldhelpverlening	29
<u>6. ACTIEPUNTEN</u>	30
6.1 Preventieve schuldhelpverlening	30
6.2 Samenwerkingspartners	31
6.3 Ontwikkelen folder	33
6.4 Diagnose instrument	33
6.5 Interne controle plan	34

7. BUDGETTEN

35

BIJLAGEN

36

I Lijst van afkortingen

36

II Schuldhelpverlening binnen evaluatie minimabeleid 2008-2011

37

III 120 dagen model schuldhelpverlening

39

IV Proces (melding) schuldhelpverlening

40

Samenvatting

Deze paragraaf bevat een beknopte samenvatting van het beleidsplan. De uitgebreide toelichting wordt gegeven in de volgende hoofdstukken.

Er zijn meerdere ontwikkelingen binnen het terrein van schuldhulpverlening. Gemeenten hebben te maken gekregen met een toename van het aantal aanvragen. Daarnaast komen er, met de invoering van de Wet schuldhulpverlening, extra richtlijnen waar de gemeenten aan moeten voldoen. Tegelijkertijd zullen de budgetten voor schuldhulpverlening krimpen. Van gemeenten wordt dan ook vereist dat ze het beleid ten aanzien van schuldhulpverlening (opnieuw) gaan vaststellen.

Hierbij komt dat de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn met ingang van 2012 schuldhulpverlening in eigen beheer zullen gaan uitvoeren¹. Om dit te kunnen doen is het belangrijk een visie te hebben op schuldhulpverlening en uitgangspunten te formuleren wat betreft de uitvoering van schuldhulpverlening. Bij het formuleren van de uitgangspunten is enerzijds aansluiting gezocht bij de evaluatie van het minimabeleid 2007-2010², waarvan schuldhulpverlening een onderdeel vormt. Anderzijds is aansluiting gezocht bij de coalitieakkoorden van zowel de gemeenten Aalsmeer als Uithoorn.

De volgende visie is benoemd:

Visie schuldhulpverlening

De gemeenten Aalsmeer en Uithoorn zien problematische schulden als een belemmering voor haar inwoners om naar vermogen te kunnen participeren op de arbeidsmarkt of in de samenleving.

Daarom werken de beide gemeenten preventief en proactief om te voorkomen dat problematische schulden ontstaan, verder oplopen of terugkeren.

Daarnaast bieden zij alle inwoners met een financieel probleem de mogelijkheid tot begeleiding om het financiële probleem beheersbaar te maken en waar mogelijk te werken aan een schuldenvrije oplossing.

Schuldhulpverlening wordt integraal uitgevoerd. Dit houdt in dat niet alleen het financiële probleem, maar ook de eventueel samenhangende problemen worden aangepakt. Van de schuldenaar wordt verwacht dat hij maximale verantwoordelijkheid neemt voor het oplossen van zijn financiële probleem en eventueel onderliggende (samenhangende) problemen.

Deze visie is vertaald in de volgende uitgangspunten:

1. Schuldhulpverlening is, onder een aantal voorwaarden, toegankelijk voor alle inwoners;
2. Schuldhulpverlening leidt tot (beter) mee kunnen doen;
3. Schuldhulpverlening bestaat uit preventieve- en curatieve activiteiten;
4. De eigen verantwoordelijkheid staat voorop; (op weg naar) zelfredzaamheid;
5. Schuldhulpverlening wordt integraal uitgevoerd;
6. Schuldhulpverlening wordt lokaal & laagdrempelig vormgegeven;
7. Binnen drie weken, na datum melding, vindt het eerste aanmeldgesprek plaats;
8. De kwaliteit van schuldhulpverlening wordt geborgd;

¹ De lopende trajecten worden gefaseerd afgebouwd/overgedragen door Plangroep.

² Evaluatie minimabeleid 2007-2010 Aalsmeer – Uithoorn

9. De gemeenten zijn intermediair bij de uitvoering van de curatieve schuldhulpverlening;
10. De gemeenten bieden in specifieke situaties de mogelijkheid van een saneringskrediet.

Met de bovenstaande uitgangspunten wordt een aantal resultaten en effecten beoogd:

1. Het vroegtijdig aanbieden van (schuld)hulpverlening leidt er toe dat ergere problemen worden voorkomen;
2. Het integraal aanbieden van schuldhulpverlening leidt er toe dat niet alleen de schuldenproblematiek, maar ook de onderliggende problematiek wordt aangepakt;
3. Het in eigen beheer (integraal) uitvoeren van schuldhulpverlening leidt er toe dat meer inzicht wordt verkregen in de doelgroep en meer grip op de uitvoering;
4. Het meer selectief inzetten, dat wil zeggen bij een regelbaar schuldpakket en regelbare schuldenaar, van schuldbemiddeling leidt in 50% van de situaties tot een succesvolle totstandkoming van een minnelijke- dan wel wettelijke regeling.

De bovenstaande resultaten zijn in hoofdstuk vijf verder uitgewerkt met prestatie- en effectindicatoren aan de hand waarvan het beoogde resultaat wordt gemeten.

Tot slot zijn actiepunten benoemd om de uitgangspunten en daarmee het resultaat te kunnen realiseren.

1. Jaarlijks organiseren we twaalf preventieactiviteiten. Een aantal activiteiten wordt doorlopend aangeboden, zoals budgetbeheer, het verstrekken van informatie en het bieden van nazorg. Andere activiteiten zullen periodiek worden ingezet, zoals een voorlichtingsbijeenkomst of een cursus financiële administratie. Ook worden we lid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK). Hiermee wordt ook deelgenomen aan de 'landelijke' convenanten die de NVVK heeft afgesloten met bijvoorbeeld energieleveranciers en zorgverzekeraars over betalingsachterstanden;
2. De lokale- en regionale maatschappelijke instanties (waaronder ook huisartsen) worden geïnformeerd over de nieuwe werkwijze van schuldhulpverlening. Ook wordt bij hen het belang van vroegtijdige signalering van financiële problemen onder de aandacht gebracht. Aan de betreffende instanties wordt gevraagd, in hun gesprekken met de klant, aandacht te hebben voor financiële problemen en indien nodig een doorverwijzing te doen naar schuldhulpverlening;
3. Met de meest voorkomende samenwerkingspartners worden afspraken gemaakt hoe op casusniveau de voortgang van het schuldhulpverleningstraject en het flankerende traject worden besproken;
4. De samenwerkingsafspraken met de woningcorporatie Eigen Haard, in verband met de vroegtijdige signalering van huurachterstanden, worden vernieuwd en uitgebreid zodat zij ook gelden voor de gemeente Uithoorn;
5. Er worden uitvoeringsafspraken gemaakt met Humanitas Thuisadministratie over de doorverwijzing van klanten voor ondersteuning bij de thuisadministratie. Deze ondersteuning wordt geleverd door de vrijwilligers die werken bij Humanitas thuisadministratie;
6. Er wordt een folder ontwikkeld die aan de klant wordt verstrekt nadat hij zich bij de gemeente heeft gemeld met financiële problemen. In deze folder wordt uitleg gegeven over schuldhulpverlening en het proces van melding en aanvraag. Ook wordt de klant geïnformeerd over de rechten en plichten die aan schuldhulpverlening zijn verbonden;
7. Er wordt een diagnose instrument ontwikkeld waarmee tijdens de aanmeld- & intakefase onder andere informatie wordt verkregen over de klant (gezins-, inkomens- en schuldensituatie, (samenhangende) problemen en beperkingen, het voeren van de thuisadministratie en huishouding, participatieactiviteiten (verricht de aanvrager bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of betaalde arbeid of neemt hij deel aan andere activiteiten), hoe ziet het sociale netwerk eruit);
8. Het uitvoeringsproces van schuldhulpverlening wordt opgenomen in het interne controleplan.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1. Aanleiding

Het kabinet heeft een aantal maatregelen genomen die de mogelijkheden tot participatie van burgers moet vergroten, waarbij participatie op de arbeidsmarkt voorop staat. Een belemmering bij arbeidsparticipatie zijn vaak (problematische) schulden. Daarom is het vóórkomen en/of oplossen van (problematische) schulden van groot belang. Hiervoor zijn volgens het kabinet schuldenaren en schuldeisers in de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Als mensen toch hulp nodig hebben, kunnen zij bij de gemeente terecht. Het is aan de gemeente om hen snel en effectief en het liefst zo vroeg mogelijk te ondersteunen.

Om de gemeentelijke schuldhelpverlening meer effectief te maken, is het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhelpverlening aangenomen in de Tweede kamer. Op 13 september 2011 is de procedurevergadering van de Eerste Kamercommissie Sociale Zaken. Dit wetsvoorstel geeft vooral aan 'wat' de gemeente moet realiseren. De wijze waarop de gemeente dit organiseert, bepaalt de gemeente zelf.

In de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening is vastgelegd dat de gemeente een plan schrijft dat richting geeft aan de integrale schuldhelpverlening. Dit plan wordt door de gemeenteraad vastgesteld voor ten hoogste een periode van 4 jaren. Indien nodig kan het plan tussentijds gewijzigd worden.

In dit beleidsplan wordt dan ook het integrale beleid schuldhelpverlening voor de komende vier jaar (2012–2015) nader uitgewerkt. Er is gekozen voor een periode van vier jaar, omdat er tijd nodig is het beleid in te voeren in de praktijk en vervolgens ook de effecten te kunnen meten. Er vindt een tussentijdse evaluatie plaats in 2013, waar mogelijk wordt aangesloten bij de evaluatie van het armoedebeleid (gezamenlijke evaluatie).

In het beleidsverslag, dat jaarlijks door het cluster Werk en Inkomen wordt opgesteld, worden ook de vorderingen en resultaten wat betreft schuldhelpverlening meegenomen. Dit beleidsverslag wordt vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn³ en ter kennisname doorgestuurd aan de colleges en gemeenteraden van beide gemeenten.

1.2. Opbouw van deze beleidsnota

In hoofdstuk twee wordt achtergrondinformatie gegeven over schuldhelpverlening. Vervolgens worden in hoofdstuk drie de landelijke en lokale ontwikkelingen binnen schuldhelpverlening beschreven. Vervolgens wordt de aansluiting met andere beleidsterreinen gezocht en informatie gegeven over de Wet schuldhelpverlening. In hoofdstuk vier wordt de visie wat betreft schuldhelpverlening geformuleerd. Deze visie is vertaald in een aantal uitgangspunten. Met deze uitgangspunten wordt een bepaald resultaat beoogd. Deze resultaten staan beschreven in hoofdstuk vijf. Om de uitgangspunten en resultaten te kunnen realiseren, is een aantal acties nodig. Deze actiepunten staan vermeld in hoofdstuk zes. Tot slot wordt in hoofdstuk zeven een overzicht gegeven van de beschikbare budgetten.

³ Schuldhelpverlening wordt uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Aalsmeer – Uithoorn (G2). Wanneer er in dit beleidsplan over college wordt gesproken, wordt veelal het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband bedoeld (Het college heeft een aantal bevoegdheden overgedragen aan het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband).

Hoofdstuk 2: **Achtergrondinformatie schuldhulpverlening**

In dit hoofdstuk wordt achtergrondinformatie gegeven over schulden en schuldhulpverlening. Welke soorten schulden zijn er te onderscheiden? Is er onderscheid tussen regelbare schulden en niet - regelbare schulden? En welke trajecten zijn er binnen schuldhulpverlening?

2.1. Soorten schulden

Ruim een kwart van alle huishoudens heeft een schuld of betalingsachterstand. Bijvoorbeeld doordat mensen geld lenen om een auto te kopen, rood staan of de huur niet betalen. Er zijn verschillende soorten schulden. De Greef⁴ onderscheidt vier verschillende typen schulden. De oorzaak van deze schulden is verschillend.

1. Overlevingsschulden

De schuldenaar heeft te weinig inkomsten in verhouding tot zijn vaste lasten. Dit type schulden komt vooral voor bij mensen die rond het sociaal minimum leven. Deze schuldenaars zullen moeten leren om binnen hun budget te blijven of om hun inkomsten te verhogen door bijvoorbeeld werkaanvaarding of door geïnformeerd te worden over inkomensverruimende maatregelen, zoals huurtoeslag en zorgtoeslag.

2. Overbestedingsschulden

De schuldenaar heeft in beginsel genoeg geld, maar heeft te veel kredieten afgesloten en is hierdoor in de financiële problemen gekomen. Deze schuldenaar zal moeten leren om binnen zijn budget te blijven.

3. Aanpassingsschulden

De schulden zijn een gevolg van een aanzienlijke verandering aan de uitgaven- en/of inkomstenkant. Denk aan situaties als echtscheiding, werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en dergelijke. Deze personen zullen moeten leren om zich aan hun nieuwe situatie aan te passen.

4. Compensatieschulden

Deze schulden ontstaan door psychologische problemen zoals drugs- of koopverslaving. Hierbij zullen de problemen die de basis vormen van de problematische schuldsituatie moeten worden opgelost.

2.2. (on)Regelbare schuldenaar en schuldpakket

Niet alleen de omstandigheden waarin iemand verkeert, zoals scheiding of ontslag, zijn een factor bij het ontstaan van schulden. Ook het gedrag van de schuldenaar speelt hierbij een rol. Dit gedrag is ook van invloed op het al dan niet succesvol starten en doorlopen van het schuldhulpverleningstraject.

Wanneer de schuldenaar gemotiveerd is en zich houdt aan de gemaakte afspraken, is de kans groter dat het financiële probleem succesvol kan worden aangepakt dan wanneer de schuldenaar ongemotiveerd is en zijn afspraken niet nakomt. In dit geval is het niet wenselijk te starten met schuldbemiddeling, omdat de verwachting groot is dat de klant niet volledig mee zal gaan werken aan het traject. De schuldenaar is zogezegd 'niet regelbaar' om tot een succesvol traject te komen.

⁴ Greef, M.H.G. de (1992). *Het oplossen van problematische schulden*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Eventueel kan met de inzet van andere hulpverlening, zoals gespecialiseerde begeleiding, verslavingszorg of maatschappelijk werk voorkomen worden dat een gezin 'onregelbaar' wordt. Of deze andersoortige hulpverlening kan er toe bijdrage dat een gezin juist weer 'regelbaar' wordt.

Eenzelfde soort onderscheid kan worden gemaakt ten aanzien van het schuldenpakket. De aard van de schuldenproblematiek kan zodanig zijn dat deze wel of niet regelbaar is. Van een onregelbare schuldsituatie is bijvoorbeeld sprake bij een niet-saneerbare CJIB⁵ boete of fraudevordering. In een regelbare schuldsituatie is er geen sprake van schulden die niet voor een schudregeling in aanmerking komen. Evenmin gaat het om schulden waarbij het door juridische procedures nog jaren duurt voordat duidelijk is hoe hoog de vordering is.

2.3. Schuldhulpverlening

Voor het aflossen van schulden bestaan twee opties. Optie één is de minnelijke trajecten schuldhulpverlening en optie twee is de wettelijke schuldsanering.

De minnelijke schuldhulpverlening richt zich op het beheerbaar maken van het financiële probleem en waar mogelijk te werken aan een schuldenvrije oplossing zonder tussenkomst van de rechter. De schuldhulpverlenende organisatie bemiddelt in het minnelijke traject tussen schuldenaar en schuldeiser om zo tot een oplossing te komen. Lukt die bemiddeling niet, dan bestaat er ook nog de mogelijkheid om een rechter te laten beslissen over het oplossen van het schuldenprobleem. De rechter doet dit op grond van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). De gemeenten Aalsmeer en Uithoorn richten zich in dit beleidsplan op de minnelijke schuldhulpverlening.

Schuldhulpverlening heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld van uitsluitend curatieve activiteiten tot een systeem van curatieve en preventieve activiteiten, dat erop gericht is om een duurzame oplossing te bieden voor een financieel probleem. De curatieve schuldhulpverlening richt zich op het (zoveel als mogelijk) wegnemen van schulden, terwijl de preventieve schuldhulpverlening zich richt op het voorkomen van het (opnieuw) ontstaan van schulden.

Daarnaast wordt schuldhulpverlening steeds meer integraal uitgevoerd. Dat wil zeggen dat niet alleen de financiële problemen, maar ook de onderliggende (en samenhangende) problemen worden aangepakt.

Schuldhulpverlening kenmerkt zich steeds vaker door maatwerk. Hoewel de curatieve schuldhulpverlening aan vaste richtlijnen is gebonden, wordt de verdere invulling van het traject individueel bepaald. Dit is onder meer afhankelijk van de onderliggende (samenhangende) problematiek. Het gaat hierbij om de begeleiding die nodig is om de schuldenaar klaar te stomen voor het schuldhulpverleningstraject en de begeleiding die nodig is, zodat de klant (op termijn) zijn eigen financiën weer kan beheren en waarmee zoveel als mogelijk wordt voorkomen dat hij opnieuw schulden maakt.

Hieronder wordt een aantal activiteiten/middelen genoemd die ingezet kunnen worden tijdens het individuele traject. Daarnaast is er natuurlijk de psychosociale hulpverlening vanuit bijvoorbeeld maatschappelijk werk, de gespecialiseerde begeleiding. Of de ondersteuning bij de thuisadministratie door Humanitas Thuisadministratie. Ook kunnen re-integratieactiviteiten worden ingezet, om de klant te ondersteunen bij het vinden van werk.

⁵ Centraal Justitieel Incassobureau

- **Budgetbeheer**

Bij budgetbeheer wordt het budget van de klant beheerd door een persoon of instantie die daarvoor is aangesteld. Deze beheerder ontvangt het inkomen en verzorgt de betalingen op zo'n manier dat er geen nieuwe schulden ontstaan. Hierbij kan er gekozen worden welke verantwoordelijkheid de schuldenaar zelf dient te dragen. Er kan bijvoorbeeld afgesproken worden dat de budgetbeheerder alleen de vaste lasten voor gas, water en licht betaalt. Waarna de budgetbeheerder de rest van het inkomen overmaakt naar de schuldenaar.

De overige kosten van bestaan dient de schuldenaar dan zelf te voldoen. Er zijn daarin verschillende mogelijkheden. Belangrijk is daarbij te stellen dat de schuldenaar zoveel mogelijk de verantwoording voor zijn probleem draagt.

- **Budgetbegeleiding**

De klant krijgt advies over zijn of haar financiële situatie en wordt begeleid bij het aanleren van een nieuw uitgavenpatroon. Dit kan onder andere door (individuele) gesprekken, maar ook door het volgen van een cursus. Het doel is, dat de klant uiteindelijk in staat is om zelfstandig en op een verantwoorde wijze zijn financiën te beheren. Waarmee zoveel als mogelijk wordt voorkomen dat er opnieuw financiële problemen ontstaan.

Bij de inzet van budgetbegeleiding is het belangrijk dat eerst de bestaande vaardigheden en het lerend vermogen van de klant in beeld wordt gebracht. Op basis hiervan wordt bepaald welke begeleiding nodig is.

Bij budgetbegeleiding gaat het niet alleen om het aanleren van vaardigheden. De klant zal een noodzakelijke gedragsverandering door moeten maken, willen de geleerde vaardigheden stand houden en effect hebben.

De vaardigheden die noodzakelijk zijn om het huishoudboekje structureel op orde te kunnen houden zijn in te delen in vijf componenten. Iemand is financieel vaardig als⁶:

- Hij of zij vooruit kijkt (voorbeeld: sparen om onvoorziene uitgaven te bekostigen of een adequaat verzekeringspakket hebben);
- Hij of zij de inkomsten en uitgaven in balans heeft en houdt (tijdig betalen van de rekeningen);
- Hij of zij op de hoogte is van veranderingen in financiële zaken (bijvoorbeeld: is op de hoogte van veranderingen in de relevante toeslagen en regelingen);
- Hij of zij bewust kiest bij het gebruik van financiële producten (advies zoeken bij het afsluiten van een hypotheek, vergelijkt verschillende aanbieders);
- Hij of zij heeft een overzicht van zijn financiën (bewust van het saldo op de bankrekening).

- **Schuldbemiddeling**

Als door de inzet van de benodigde instrumenten voor een stabiele financiële situatie is gezorgd, kan worden gestart met de daadwerkelijke schuldbemiddeling. In deze fase van het traject stelt de schuldhulpverlener vast hoeveel afloscapaciteit de klant heeft⁷. Op basis van de maandelijkse afloscapaciteit wordt een voorstel (in principe is dit de afloscapaciteit x 36 maanden) aan de schuldeisers gedaan. Als alle schuldeisers met het voorstel akkoord gaan, dan is er sprake van een

⁶ Informatie afkomstig uit de schuldpreventiewijzer (N. Jungmann en F. van Iperen, januari 2011)

⁷ De afloscapaciteit wordt vastgesteld volgens de regels die zijn vastgesteld door ReCoFa, het overleg van Rechters Commissarissen in Faillissementen. Dit overleg bepaalt de regels voor het vaststellen van de afloscapaciteit in het wettelijke traject (Wsnp). In het minnelijke traject wordt, met een paar uitzonderingen, dezelfde methode gebruikt..

minnelijke schuldbemiddeling. De schuldhulpverlenende organisatie bewaakt de voortgang van deze minnelijke schuldregeling.

- **Wettelijke middelen**

Het kan echter ook gebeuren dat een van de schuldeisers niet akkoord gaat met het voorstel dat de schuldhulpverlener kan doen. In dat geval bestaat er de mogelijkheid om een beroep te doen op de WSNP. De schuldenaar kan dat verzoek zelf indienen bij de rechter. De wet stelt echter de voorwaarde dat het college van B&W een verklaring afgeeft waarin gesteld wordt dat er een poging is gedaan om het probleem tussen schuldenaar en schuldeisers in den minne op te lossen. Als een cliënt is toegelaten tot de WSNP krijgt hij door de rechtbank een bewindvoerder toegewezen.

Deze bewindvoerder legt verantwoording af aan de rechter-commissaris. Zijn taken bestaan uit het beheren en vereffenen van de boedel tijdens het schuldsaneringstraject van de cliënt. Deze bewindvoerder wordt aangesteld om de belangen van de schuldeisers te dienen. Hij zorgt er alleen voor dat de boedel wordt gevuld met het inkomen dat voor de schuldeisers bestemd is. Bewindvoering is dus niet hetzelfde als budgetbeheer.

- **Beschermingsbewind**

Een andere wettelijk aspect aan het oplossen van financiële problemen kan voorkomen als duidelijk is dat de schuldenaar echt niet in staat is om zijn belangen zelf te behartigen. In dit geval kan het nodig zijn om een bewindvoerder aan te stellen.

Beschermingsbewind wordt ingezet wanneer de klant als gevolg van lichamelijke of geestelijke beperkingen niet in staat is om zijn financiële belangen goed te behartigen. De rechtbank moet toestemming geven dat de klant onder beschermingsbewind wordt gesteld.

Een verschil met budgetbeheer is dat de bewindvoerder verdergaande bevoegdheden heeft en ook bepaalde rechtshandelingen namens de klant mag verrichten (bijvoorbeeld het afsluiten van een verzekering). De bewindvoerder legt over het bewind jaarlijks verantwoording af aan de kantonrechter.

Hoofdstuk 3: Landelijke en Lokale ontwikkelingen

3.1. Landelijk beeld schuldenproblematiek

De economische crisis raakt ook de Nederlandse huishoudens. Uit de schuldpreventiewijzer blijkt bijvoorbeeld dat één op de zes huishoudens het afgelopen jaar te maken heeft gehad met een daling van hun inkomen. Eén op de tien had te maken met baanverlies.

Ook heeft bijna 40% van de Nederlandse huishoudens onvoldoende buffer om een flinke onvoorziene uitgave te financieren. Ruim een kwart van alle huishoudens heeft een schuld of betalingsachterstand. Bijvoorbeeld doordat mensen geld lenen om een auto te kopen, rood staan of de huur niet betalen.

De toename van het aantal mensen met financiële problemen vertaalt zich ook in een toename van het aantal aanvragen voor schuldhelpverlening.

In 2010 hebben 78.986 huishoudens ondersteuning gevraagd bij hun financiële problemen. Dit is een toename van 48% ten opzichte van 2009⁸. Voor deze stijging wordt door de NVVK⁹ meerdere oorzaken benoemd. Als eerste de nasleep van de economische crisis. Veel Nederlanders hebben te weinig reserve om een financiële tegenvaller op te vangen. Het verlies van werk of een onverkoopbaar huis kan dan snel leiden tot financiële problemen.

Als tweede reden noemt de NVVK de inzet van tijdelijke middelen. Deze extra middelen voor schuldhelpverlening zijn door veel gemeenten ingezet om wachtlijsten weg te werken. In de jaarcijfers over 2010 leidt dit tot een vertekening in de toename. Het zou dan gaan om aanvragen die in 2009 zijn ingediend, maar in 2010 in behandeling zijn genomen. Voor de gemeente Aalsmeer en Uithoorn is er in 2010 ook een toename in het aantal aanvragen geweest. Deze aanvragen zijn echter ook daadwerkelijk in 2010 ingediend.

Tot slot geeft de NVVK aan dat zij meer leden heeft gekregen. Dit heeft tot gevolg dat er meer aanvragen worden geregistreerd.

Gemeenten hebben dus te maken gekregen met een toename van het aantal aanvragen. Daarnaast zullen de budgetten voor schuldhelpverlening krimpen. Tegelijkertijd komen er, met de invoering van de Wet schuldhelpverlening, extra richtlijnen waar de gemeenten aan moeten voldoen. Van gemeenten wordt dan ook verwacht dat ze het beleid ten aanzien van schuldhelpverlening (opnieuw) gaan vaststellen.

3.2. Schuldhelpverlening in Aalsmeer en Uithoorn

De gemeenten Aalsmeer en Uithoorn hebben tot op heden alle activiteiten op het gebied van schuldhelpverlening uitbesteed. De schuldhelpverlening, budgetbegeleiding en budgetbeheer worden uitgevoerd door Plangroep¹⁰.

⁸ Informatie afkomstig uit het jaarverslag NVVK 2010.

⁹ NVVK: Nederlandse Vereniging Voor Volkskrediet

¹⁰ De schuldhelpverlening aan zelfstandigen wordt uitgevoerd door Florijn.

Het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening neemt toe. In Aalsmeer is het aantal meer dan verdubbeld sinds 2007. In Uithoorn is het aantal aanvragen iets minder sterk gestegen, maar het aantal aanvragen lag in Uithoorn altijd al behoorlijk hoger dan in Aalsmeer.

Het aantal lopende trajecten is in beide gemeenten ook gestegen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat meer aanvragen voor schuldhulpverlening in veel gevallen uiteindelijk leiden tot langdurig etrajecten.

In de tabel hieronder is het aantal aanvragen over de jaren 2007 tot en met 2010 schematisch weergegeven. In de tabel daaronder staan de uitgaven vermeld.

Schuldhulpverlening Behandelde dossiers								
	2007		2008		2009		2010	
	Aalsmeer	Uithoorn	Aalsmeer	Uithoorn	Aalsmeer	Uithoorn	Aalsmeer	Uithoorn
Aantal cliënten per 1 januari	14	32	20	43	35	62	63	80
Aantal nieuwe cliënten	39	70	88	60	80	74	118	113
Totaal aantal cliënten	53	102	108	103	115	136	181	193
Aantal beëindigde aanvragen/dossiers	33	59	73	41	52	56	89	83
Aantal cliënten per 31 december	20	43	35	62	63	80	92	110

Schuldhulpverlening¹¹ Uitgaven				
	2007	2008	2009	2010
Aalsmeer	€ 30.030	€ 39.433		
Uithoorn	€ 52.005	€ 58.581		
G2			€ 120.986	€ 163.706

De toename van het aantal aanvragen is één van de redenen waarom het Dagelijks Bestuur van het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn op 21 april 2011 heeft besloten de uitvoering van schuldhulpverlening in eigen beheer te gaan uitvoeren. Immers, het volledig uitbesteden van de uitvoering van schuldhulpverlening brengt veel kosten met zich mee. Bij een toename van het aantal trajecten is het financieel meer aantrekkelijk om schuldhulpverlening in eigen beheer te gaan uitvoeren.

¹¹ Vanaf 2009 is schuldhulpverlening opgenomen in de personele kosten van de begroting van het samenwerkingsverband Aalsmeer – Uithoorn (G2). .

Een andere reden om schuldhulpverlening in eigen beheer te gaan uitvoeren ligt in het feit dat Aalsmeer en Uithoorn meer regie willen krijgen op de uitvoering van schuldhulpverlening. Dit wordt ook onderschreven door de nieuwe Wet schuldhulpverlening, die vereist dat de gemeente regie heeft op schuldhulpverlening.

De derde reden om schuldhulpverlening in eigen beheer te gaan uitvoeren, is dat Aalsmeer en Uithoorn meer integraal willen werken. Nu ligt de focus vooral op het oplossen/beheersbaar maken van de schuldsituatie. Terwijl er ook gekeken moet worden naar (en gewerkt aan) de onderliggende problematiek. Dit wil niet zeggen dat de schuldhulpverlener zelf bezig gaat met deze onderliggende problematiek, maar deze moet wel worden gesignaleerd, waarbij aanvullende hulpverlening in gang wordt gezet. Hierbij kan gedacht worden aan maatschappelijk werk, verslavingszorg, re-integratie, gespecialiseerde begeleiding of het aanvragen van aanvullende inkomensvoorzieningen (voorbeelden zijn niet uitputtend). Deze aanpak sluit ook aan op de ketenbenadering van beide gemeenten.

Met ingang van 1 januari 2012 worden nieuwe aanvragen in eigen beheer uitgevoerd. De lopende trajecten worden gefaseerd afgebouwd/overgedragen door Plangroep.

3.3. Aansluiting andere beleidsterreinen

Schuldhulpverlening staat niet op zichzelf, maar vormt een onderdeel van het totale sociaal maatschappelijke beleid. Binnen het minimabeleid is schuldhulpverlening één van de onderwerpen. Ook is er sprake van flankerend beleid, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), gezondheidsbeleid en onderwijs.

3.3.1 Minimabeleid

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van het minimabeleid. Onderdeel hiervan is schuldhulpverlening.

In 2007 is de nota minimabeleid vastgesteld (voor de periode 2007-2010). Hierin zijn ook de uitgangspunten ten aanzien van integrale schuldhulpverlening geformuleerd (Bijlage II). Met dit beleidsplan wordt aansluiting gezocht bij de uitgangspunten die in 2007 zijn geformuleerd (en verder doorontwikkeld).

Evaluatie minimabeleid¹² en aanbevelingen

In 2011 is het minimabeleid geëvalueerd. Hierbij is bekeken of de, in het minimabeleid vermelde actiepunten, daadwerkelijk zijn gerealiseerd. In de bijlage zijn de acties opgenomen die de afgelopen vier jaar zijn ondernomen op het gebied van schuldhulpverlening en de daaruit voortvloeiende conclusies en aanbevelingen.

3.3.2. Flankerend beleid

Schuldhulpverlening heeft raakvlakken met veel andere beleidsterreinen, zoals de Wet werk en bijstand (WWB), Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), gezondheidsbeleid, participatiebeleid, onderwijs en wonen. Enkele beleidsterreinen worden hieronder uitgelicht.

¹² Volledige titel: Evaluatie van het minimabeleid Aalsmeer en Uithoorn. Evaluatie van het beleid over de periode 2007-2010. Conclusies en aanbevelingen voor de jaren 2011-2014. Met ingang van 2011 wordt gesproken over het armoedebesleid.

Wet werk en bijstand & Wet participatiebudget

Vanuit schuldhulpverlening is er een duidelijk raakvlak met de Wet werk en bijstand (WWB). De WWB heeft als uitgangspunt “werk boven uitkering”.

Bij de uitvoering van de WWB ligt de focus dan ook op het re-integreren van uitkeringsgerechtigden. Dit wordt mogelijk gemaakt door de Wet Participatiebudget, waarin de budgetten voor re-integratie, inburgering en educatie zijn opgenomen.

In sommige gevallen vormen schulden een belemmering om te gaan werken. De inzet van schuldhulpverlening is dan ook een belangrijk middel om deze belemmering weg te nemen. Daarnaast levert betaalde arbeid (op termijn) ook meer inkomen op (en met dit inkomen meer mogelijkheden om schulden af te lossen).

Wet maatschappelijke ondersteuning

Schuldhulpverlening is ook flankerend aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De doelstelling van deze wet is om iedereen te laten meedoen aan de samenleving.

Over de volle breedte van de bevolking: jong en oud, los van iemands maatschappelijke of economische positie en ongeacht beperkingen. Soms lukt mee doen niet op eigen kracht, en is er ondersteuning nodig. Daarom is binnen de Wmo de ‘compensatieplicht’ opgenomen. De compensatieplicht regelt dat mensen met een lichamelijke beperking, psychische beperking, verstandelijke beperking, chronisch zieken en ouderen worden ondersteund in zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving.

Om tot een volledige invulling van de compensatieplicht te komen, is in het Loket Wonen, Welzijn en Zorg¹³ het kantelingsproces, gestart. De kern van de kanteling is het gesprek aan “de keukentafel” tussen burger en gemeente. Als een inwoner zich meldt bij het Loket Wonen, Welzijn en Zorg met een vraag, gaat de Wmo-consulent een gesprek¹⁴ met hem aan om belemmeringen in participatie te bespreken en samen oplossingsrichtingen te zoeken. Eén van deze belemmeringen kan, net als bij re-integratie, het hebben van schulden zijn. Tijdens het zogeheten “keukentafel” gesprek is het dan ook belangrijk dat ook eventuele betalingsachterstanden of schulden worden besproken. Wanneer er sprake is van een dergelijk signaal, vindt afstemming plaats tussen de Wmo-consulent en de schuldhulpverlener.

Wonen en maatschappelijke opvang

Vanuit schuldhulpverlening is er ook raakvlak met het beleid rondom wonen en maatschappelijke opvang. Inwoners met schulden, hebben vaak ook een achterstand in de betaling van de maandelijkse huur met een (dreigende) woningontruiming tot gevolg. Wanneer inwoners daadwerkelijk uit hun huis worden gezet, vallen zij nog wel onder de zorgplicht van de gemeente. Niet in alle gevallen kunnen zij terecht bij de maatschappelijke opvang in Amsterdam. Voor de maatschappelijke opvang in Amsterdam geldt namelijk onder meer de voorwaarde dat er sprake is van OGGZ-problematiek en dat de betreffende persoon minimaal twee jaar woonachtig moet zijn geweest in de regio. Dit heeft tot gevolg dat er voor sommige inwoners geen plek meer is waar zij naar toe kunnen. Om deze problemen met betrekking tot wonen zoveel als mogelijk te voorkomen, is het noodzakelijk schuldhulpverlening in een vroegtijdig stadium in te zetten en afspraken te maken met de woningcorporatie over de aanpak van huurachterstanden.

¹³ Het Loket Wonen, Welzijn en Zorg wordt ook wel het Wmo-loket genoemd.

¹⁴ Dit gesprek wordt vaak het ‘keukentafel’ gesprek genoemd.

Programma Welzijn Nieuwe Stijl

In dit beleidsplan worden uitgangspunten geformuleerd die ook voor een deel aansluiten bij het Programma Welzijn Nieuwe Stijl. In het Programma Welzijn Nieuwe stijl worden acht bakens onderscheiden die richting geven aan de kwaliteitsontwikkeling van de welzijnssector (voor welzijnsorganisaties en gemeenten).

De acht bakens zijn:

- Gericht op de vraag achter de vraag;
- Gebaseerd op de eigen kracht van de burger;
- Direct er op af;
- Formeel en informeel in optimale verhouding;
- Doordachte balans van collectief en individueel;
- Integraal werken;
- Niet vrijblijvend, maar resultaat gericht;
- Gebaseerd op ruimte voor de professional.

3.4. Wet schuldhulpverlening

De tweede kamer heeft eind juni 2011 het Wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening aangenomen. De Eerste Kamer beslist na het zomerreces over de wijze waarop ze dit wetsvoorstel wil behandelen.

Met de wet schuldhulpverlening krijgen gemeenten expliciet de taak om regie te voeren en integraal beleid te ontwikkelen ten aanzien van schuldhulpverlening. Het integrale aspect houdt in dat niet alleen gewerkt wordt aan het oplossen of hanteerbaar maken van het schuldenprobleem, maar dat tegelijkertijd aandacht uitgaat naar de omstandigheden waaronder die schulden zijn ontstaan.

Schuldenproblematiek kan niet los gezien worden van andere problemen waar men mee kampt, bijvoorbeeld psychische problemen, problemen van relationele aard of analfabetisme. Alleen het saneren van schulden is geen oplossing, deze mensen kampen vaak met psychische of sociale problemen.

Als je daar niets aan doet, zijn ze een jaar later weer terug bij af. Om te komen tot een duurzame situatie is het een vereiste de cliënt te blijven volgen in het oplossen van (al) zijn of haar problemen.¹⁵

De wet moet een 'bodem' leggen in de schuldhulpverlening, die nu in kwaliteit en effectiviteit nog sterk van gemeente tot gemeente verschilt. De belangrijkste aspecten staan hieronder vermeld.

- De gemeenteraad stelt, maximaal eens per vier jaar, een plan vast met daarin het te voeren beleid betreffende integrale schuldhulpverlening en het voorkomen dat personen schulden aangaan die ze niet kunnen betalen. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
 - o Welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
 - o Welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd;
 - o Het maximaal aantal weken dat de gemeente nastreeft met betrekking tot de wachttijd;
 - o Hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende kinderen wordt vormgegeven.
- Het college heeft de mogelijkheid om in een aantal gevallen schuldhulpverlening te weigeren;

¹⁵ Weg uit de armoede, 'vijf voorstellen voor activerend beleid tegen armoede en sociale uitsluiting', Adviescommissie gemeentelijk armoedebelaid, gemeente Amsterdam.

- Nadat de burger zich voor schuldhulpverlening heeft gemeld, vindt binnen vier weken het eerste gesprek plaats. In geval van crisis is dit binnen drie werkdagen. Daarnaast informeert het college de aanvrager over de verwachte doorlooptijden;
- De aanvrager is verplicht om alle medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van deze wet;
- Het geeft de banken de verplichting om, onder bepaalde voorwaarden, een basisbankrekening aan te bieden aan de aanvrager van schuldhulpverlening;
- Het biedt het college de mogelijkheid om met een verzoekschrift bij de rechtbank om een afkoelingsperiode van maximaal zes maanden te vragen waarin de schuldeiser geen beslag kan leggen op de goederen van de schuldenaar (het breed wettelijk moratorium). Het is aan het college om te bepalen of zo'n afkoelingsperiode noodzakelijk is voor het regelen van de schulden.

Tot slot zal schuldhulpverlening onder de beginselen van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) gaan vallen. Dit betekent dat het besluit ook openstaat voor bezwaar en beroep.

Ook is de Wet dwangsom van toepassing wanneer niet binnen de gestelde termijn van vier weken op het verzoek is gereageerd. De gemeente zal hierover nadere regelgeving moeten vaststellen. Dit wordt gedaan in de beleidsregels schuldhulpverlening. Deze worden, nadat het beleidsplan schuldhulpverlening door de gemeenteraad is vastgesteld, door het college vastgesteld.

3.4.1. Bezuinigingen als gevolg van de nieuwe Wet schuldhulpverlening

In de toelichting, bij de tweede nota van wijzigingen (datum 3 februari 2011), geeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan dat de meer selectieve en gerichte vorm van schuldhulpverlening de gemeenten per saldo € 20 miljoen per jaar bespaart. Dit rechtvaardigt volgens de staatssecretaris een structurele uitname van € 20 miljoen uit het Gemeentefonds.

In hoofdstuk zeven wordt verder ingegaan op de budgetten.

Hoofdstuk 4: visie en uitgangspunten schuldhulpverlening

De Wet schuldhulpverlening vereist dat de gemeenteraad een plan vaststelt over het te voeren beleid wat betreft integrale schuldhulpverlening. Om invulling te geven aan de uitvoering van schuldhulpverlening is het van belang dat er eerst een visie ten aanzien van schuldhulpverlening wordt geformuleerd.

Deze visie, inclusief de belangrijkste beleidsuitgangspunten, wordt in dit hoofdstuk beschreven.

4.1. Visie schuldhulpverlening

In het coalitieakkoord van de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn is het volgende opgenomen wat betreft het sociale beleid:

Coalitieakkoord Aalsmeer

“De gemeente Aalsmeer kent een goed sociaal beleid. Wij zullen in de komende bestuursperiode, mede gelet op de economische crisis, veel aandacht blijven besteden aan de kwetsbaren in onze samenleving. Ons motto is ‘iedereen moet mee kunnen blijven doen’. Dit kan betekenen dat een zwaarder beroep moet worden gedaan op de meer draagkrachtigen”.

Coalitieakkoord Uithoorn

“Sociale cohesie en actief kunnen participeren in de samenleving zijn belangrijke voorwaarden voor een gezond sociaal klimaat. Het bestaand beleid op sociaal maatschappelijk terrein biedt hiervoor de kaders. Het gaat meer specifiek om het sportbeleid, kunst en cultuurbeleid, de Wet maatschappelijk ondersteuning, integratie en armoedebeleid, gezondheidsbeleid en beleid gericht op arbeidsparticipatie en welzijn. De maatregelen die voortvloeien uit vastgesteld sociaal en welzijnsbeleid zijn gericht op volwaardige en gelijkwaardige participatie in de samenleving”.

Het bovenstaande kan worden vertaald in de volgende visie op schuldhulpverlening.

Visie schuldhulpverlening

De gemeenten Aalsmeer en Uithoorn zien problematische schulden als een belemmering voor haar inwoners om naar vermogen te kunnen participeren op de arbeidsmarkt of in de samenleving.

De beide gemeenten werken daarom preventief en proactief om te voorkomen dat problematische schulden ontstaan, verder oplopen of terugkeren.

Daarnaast bieden zij alle inwoners met een financieel probleem de mogelijkheid tot begeleiding om het financiële probleem beheersbaar te maken en waar mogelijk te werken aan een schuldenvrije oplossing.

Schuldhulpverlening wordt integraal uitgevoerd. Dit houdt in dat niet alleen het financiële probleem, maar ook de eventueel samenhangende problemen worden aangepakt. Van de schuldenaar wordt verwacht dat hij maximale verantwoordelijkheid neemt voor het oplossen van zijn financiële probleem en eventueel onderliggende (samenhangende) problemen.

4.2. Uitgangspunten schuldhulpverlening

De visie op schuldhulpverlening is uitgediept in een aantal concrete uitgangspunten. Hieronder worden deze uitgangspunten benoemd.

Uitgangspunt 1

Schuldhulpverlening is toegankelijk¹⁶ voor alle inwoners.

Uitgangspunt is dat schuldhulpverlening toegankelijk is voor alle inwoners van Aalsmeer en Uithoorn vanaf 18 jaar, ongeacht het inkomen. Dit was al een uitgangspunt en blijft ongewijzigd.

Het hebben van schulden houdt namelijk geen verband met het inkomen. Ook inwoners met een hoger inkomen kunnen schulden hebben, bijvoorbeeld door het aangaan van meerdere leningen of terugval in inkomen (maar nog steeds een inkomen hoger dan het minimum hebben). Wanneer inwoners deze schulden niet meer zelf kunnen oplossen, is het belangrijk dat ook zij een beroep kunnen doen op schuldhulpverlening.

Voorwaarde is wel dat de inwoner staat ingeschreven en daadwerkelijk verblijft (alleen een postadres is niet voldoende) in de gemeente Aalsmeer of Uithoorn.

De volgende personen zijn uitgesloten van schuldhulpverlening:

- Dak- en thuislozen: de wet schrijft voor dat dak- en thuislozen opgevangen worden door de centrumgemeente. Dak- en thuislozen worden daarom doorverwezen naar de gemeente Amsterdam;
- De door de wet uitgesloten groepen¹⁷;
- Voor inwoners (klanten) die al eerder gebruik hebben gemaakt van schuldhulpverlening, maar de vorige keer onvoldoende medewerking hebben verleend (verwijtbaar gedrag) en waarvan er geen wijzigingen in de omstandigheden zijn opgetreden die de schuldhulpverlener het vertrouwen geven dat de klant zich dit keer wel voldoende zal inzetten, geldt een wachttijd van 1 jaar. Een besluit tot uitsluiting wordt zorgvuldig gemotiveerd.

NB. De wachttijd van een jaar is geen wettelijke richtlijn. Deze wordt zelf door de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn gehanteerd. Bij de (tussentijdse) evaluatie wordt ook de duur van uitsluiting geëvalueerd (en of de duur moet worden aangepast).

In aansluiting op bovenstaande punten wordt opgemerkt dat schuldhulpverlening wel toegankelijk is voor alle inwoners, maar dat de inhoud van het traject per situatie verschilt. Deze verschillen worden bepaald door de regelbaarheid van de schuldsituatie en de regelbaarheid van de schuldenaar (is hij gemotiveerd). De volgende tabel maakt dit inzichtelijk¹⁸.

¹⁶ Met uitzondering van de personen die staan beschreven onder het kopje “uitgesloten”.

¹⁷ Een voorbeeld: een vreemdeling kan voor het verlenen van schuldhulpverlening slechts in aanmerking komen indien hij rechtmatig in Nederland verblijft houdt in de zin van artikel 8, onder a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000.

¹⁸ Voor verdere informatie, zie paragraaf 2.2.

	Regelbare schuldenaar	Onregelbare schuldenaar
Regelbaar schuldenpakket	Schuldsituatie is op te lossen met schuldhulpverlening.	Mogelijkheden hangen af van individueel dossier: soms stabiliseren, soms geen oplossing.
Onregelbaar schuldenpakket	Schuldhulpsituatie is alleen te stabiliseren.	Gemeente kan niets of nauwelijks iets doen.

Het bovenstaande betekent dat schuldbemiddeling alleen succesvol kan zijn wanneer zowel de schuldsituatie als de schuldenaar regelbaar zijn. Anders is het stabiliseren van de schuldsituatie en/of het doorgeleiden van de klant naar andersoortige hulpverlening het maximaal haalbare.

Dit betekent dus dat de klant gemotiveerd moet zijn (zij het soms met enige ondersteuning, bijvoorbeeld hulpverlening of budgetbeheer/beschermingsbewind) om de schuldbemiddeling te kunnen starten. Het aanbod vanuit schuldhulpverlening wordt dan ook afgestemd op het hoogst haalbare in het individuele dossier.

Ouders met minderjarige kinderen

Voor de aanvrager, die de zorg heeft voor minderjarig inwonende kinderen, geldt een andere werkwijze. Wanneer de aanvrager onvoldoende gemotiveerd is of er is sprake van recidive wordt de aanvrager wel de mogelijkheid geboden een schuldhulpverleningstraject in te gaan. Hierbij geldt de voorwaarde dat de aanvrager aanvullende hulpverlening, bijvoorbeeld gespecialiseerde gezinsbegeleiding accepteert. Wanneer dit niet het geval is, wordt de aanvrager uitgesloten van schuldhulpverlening. Wel wordt er een melding gedaan bij het meldpunt Zorg en Overlast (die ook het eerste meldpunt zijn met betrekking tot multiprobleemgezinnen)¹⁹.

Uitgangspunt 2

Schuldhulpverlening leidt tot (beter) mee kunnen doen!

Op sociaal gebied leidt een slechte financiële situatie tot uitsluiting²⁰. Mensen met financiële problemen hebben de neiging zich terug te trekken uit het sociale leven. Ze kunnen het zich financieel niet veroorloven mee te doen aan allerlei activiteiten die geld kosten, maar schamen zich ook vaak voor hun situatie. Ze trekken zich dan terug uit het sociale leven, waardoor sociale uitsluiting ontstaat. Een slechte financiële situatie drukt ook een stempel op kinderen.

Geldgebrek heeft ook invloed op het maatschappelijk functioneren van mensen. De persoonlijke ontwikkeling loopt vaak gebrekkig, omdat er geen gebruik kan worden gemaakt van internet, de bibliotheek, kranten en bladen of musea. Dit gaat vaak ten kosten van maatschappelijke participatie en het leveren van een actieve bijdrage aan de samenleving.

¹⁹ Met deze toevoeging wordt ook tegemoetgekomen aan de wettelijke eis dat gemeenten in hun beleidsplan aangeven hoe zij de schuldhulpverlening aan ouders met inwonende minderjarige kinderen vormgeven.

²⁰ Informatie afkomstig uit nota 'Integrale schuldhulpverlening'. Een handreiking voor gemeenten en uitvoerende instanties.

Daarnaast hebben mensen met schulden vaak een negatief zelfbeeld, voelen zich minder, zien zichzelf geen partij op de arbeidsmarkt en zien weinig perspectief om iets aan positieverbetering te doen. Door het negatieve zelfbeeld verkleinen zij de kans op de arbeidsmarkt. Dit is ook een reden waardoor een re-integratietraject wordt bemoeilijkt. Het hebben van schulden werpt namelijk vaak belemmeringen op om te gaan werken. Het leidt soms tot demotivatie, omdat al het extra verdiende geld toch naar de deurwaarders of de schuldeisers gaat.

Tot slot leveren financiële problemen ook veel stress op. Men leeft in permanente staat van spanning en soms angst. Stress heeft een negatieve weerslag op de gezondheid en leidt tot verhoogd medicijngebruik.

Integrale schuldhelpverlening is een manier om financiële problemen en daarmee dus ook de oorzaken en gevolgen van de financiële problemen aan te pakken. Uitgangspunt is dan ook dat schuldhelpverlening een bijdrage levert aan het (beter) mee kunnen doen aan de samenleving.

Uitgangspunt 3

Schuldhelpverlening bestaat uit preventieve- en curatieve activiteiten.

Preventieve schuldhelpverlening

Schuldhelpverlening bestaat uit zowel preventieve- als curatieve activiteiten. In de schuldpreventiewijzer²¹ wordt schuldpreventie omschreven als een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden. Deze maatregelen, activiteiten en voorzieningen richten zich op het beïnvloeden van mensen. Daarbij is onderscheid te maken tussen 'afdwingen' (bijvoorbeeld budgetbeheer) en 'aanmoedigen' (bijvoorbeeld een budgetcursus).

Preventieve schuldhelpverlening wordt ingezet om te voorkomen dat mensen in de financiële problemen komen of de financiële problemen verergeren. Ook wordt het ingezet om ervoor te zorgen dat personen niet opnieuw in de financiële problemen raken, dus om terugval te voorkomen. Tot slot wordt preventieve schuldhelpverlening ingezet om mensen meer zelfredzaam te maken.

In hoofdstuk drie is aangegeven dat veel huishoudens te maken hebben met financiële problemen. Preventie is een belangrijk middel om dit toenemende aantal huishoudens wat kampt met financiële problemen terug te dringen. Het is van belang om hierbij te vermelden dat preventie een bijdrage levert in het voorkomen of verergeren van financiële problemen. De gemeenten kunnen, met de inzet van preventieve activiteiten, echter niet voorkomen dat sommige burgers toch schulden opbouwen.

Op hoofdlijnen kunnen er twee vormen van preventie worden onderscheiden. Als eerste de preventieve activiteiten die voorkomen dat mensen in de financiële problemen raken of deze problemen verergeren. Het gaat hierbij vooral om het geven van voorlichting, verstrekken van informatie, afspraken maken met doorverwijzende instanties en het actief inzetten van het minimabeleid.

²¹ De schuldpreventiewijzer is ontwikkeld door N. Jungmann en F. van Iperen (januari 2011)

Om te voorkomen dat schulden zich verergeren is het belangrijk dat schulden in een vroegtijdig stadium worden gesignaleerd en aangepakt. Hiervoor worden afspraken gemaakt met bijvoorbeeld het Loket wonen, Welzijn en Zorg, de woningcorporatie of de energiemaatschappij.

De tweede vorm van preventieve activiteiten richt zich op het voorkomen dat mensen opnieuw schulden opbouwen en dus terugvallen. Het voorkomen van terugval wordt gedaan door het inzetten van budgetbeheer, budgetbegeleiding, het verstrekken van informatie en advies en het bieden van nazorg. Belangrijk hierbij is niet alleen de begeleiding aan de schuldenaar, maar ook de rest van het eventuele gezin. Wanneer de ouders bijvoorbeeld moeilijkheden hebben met het beheren van de administratie, dan zullen zij hun (oudere) kinderen hier waarschijnlijk ook minder in begeleiden. Met als gevolg dat de kinderen niet leren hoe je met geldzaken en administratie omgaat²².

In hoofdstuk 6 (de acties) worden ook de concrete acties wat betreft de preventieve schuldhulpverlening verder uitgewerkt.

Curatieve schuldhulpverlening

In sommige situaties zijn preventieve activiteiten niet toereikend en is er sprake van een problematische schuldsituatie²³. Of de schuld zal naar verwachting problematisch worden. Dan wordt curatieve schuldhulpverlening ingezet. Het gaat hierbij om de daadwerkelijke schuldbemiddeling.

Het aanbod van de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn is er in eerste instantie op gericht de problematische schuldsituatie te stabiliseren en te bekijken of de aanvrager zelf een oplossing (regeling) kan treffen (zelfredzaamheid). Waar mogelijk wordt ingezet op het schuldenvrij maken, door treffen van een minnelijke- dan wel wettelijke regeling. Dit is, zoals in hoofdstuk twee en het eerste uitgangspunt, aangeven, afhankelijk of er sprake is van een (on)regelbare schuldsituatie en/of (on)regelbare schuldenaar.

Uitgangspunt 4

De eigen verantwoordelijkheid staat voorop; (op weg naar) zelfredzaamheid.

Het commitment van de klant aan zijn of haar schuldhulpverleningstraject is mede bepalend voor het succes. Hierbij is het belangrijk dat de klant actief meewerkt aan zijn traject. Dit sluit ook aan bij de Wet schuldhulpverlening, waarin wordt aangegeven dat de verzoeker gevraagd en ongevraagd mededeling doet van alle feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het schuldhulpverleningstraject. Daarnaast is de verzoeker verplicht de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de Wet schuldhulpverlening.

Dit is de reden waarom in ieder geval de volgende voorwaarden en gedragsregels zijn geformuleerd²⁴:

1. De klant komt gemaakte afspraken na.
2. Wanneer andere problematiek een rol speelt (en deze is van invloed op de financiële situatie), wordt ook hieraan gewerkt (zie uitgangspunt 6);

²² Met deze toevoeging wordt ook tegemoetgekomen aan de wettelijke eis dat gemeenten in hun beleidsplan aangeven hoe zij de schuldhulpverlening aan ouders met inwonende minderjarige kinderen vormgeven.

²³ Er is sprake van een problematische schulddituuatie als van een natuurlijke persoon redelijkerwijs is te voorzien dat hij/zij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of waarin hij/zij heeft opgehouden te betalen.

²⁴ Deze lijst is niet limitatief.

3. Wanneer nodig wordt het inkomen van de klant beheerd;
4. De klant geeft inzicht in alle relevante gegevens en informeert het samenwerkingsverband Aalsmeer – Uithoorn over (alle wijzigingen in) zijn/haar situatie;
5. De klant gaat geen nieuwe financiële verplichtingen aan en komt bestaande financiële verplichtingen na;
6. De klant houdt zich aan de, in de beleidsregels schuldhulpverlening, nader te bepalen regels.

Bij het eerste gesprek wordt de klant geïnformeerd over de bovenstaande voorwaarden en regels. Ook wordt er uitleg gegeven over het verloop van de procedure. Om ook voorafgaand aan de gesprekken de klant te informeren, wordt er een informatiefolder ontwikkeld (zie hoofdstuk zes actiepunten). Dit maakt dat de klant van te voren weet wat hij kan verwachten van schuldhulpverlening. De klant tekent het trajectplan waarmee hij akkoord geeft voor het te volgen traject, inclusief eventuele flankerende hulpverlening).

Wanneer de klant onvoldoende medewerking verleent aan het schuldhulpverleningstraject dan wel niet alle informatie verstrekt die relevant is voor het traject, wordt de klant uitgesloten van schuldhulpverlening²⁵.

(op weg naar) Zelfredzaamheid

Belangrijk tijdens het traject of adviesgesprekken is dat de klant zelf leert inschatten en bewaken dat hij rond komt met zijn inkomen. Daar hoort bij dat hij betalingen en schuldafflossing tijdig voldoet.

Wanneer de klant nog niet in staat is zelf zijn financiën te regelen, wordt zijn inkomen tijdelijk beheerd. Tegelijkertijd worden activiteiten ingezet (zoals budgetbegeleiding), zodat de klant weer zelfredzaam wordt en zijn eigen financiën kan beheren.

Sommige klanten zullen nooit in staat zijn volledig zelfstandig een gezonde financiële situatie bereiken. Doel is dan dat het inkomen duurzaam beheerd blijft.

Uitgangspunt 5

Schuldhulpverlening wordt integraal uitgevoerd.

Bij alle trajecten geldt dat niet alleen het probleem zelf, maar ook de onderliggende oorzaak van het probleem wordt aangepakt. Dit heeft als doel dat het traject uiteindelijk meer succesvol wordt en de kans op terugval wordt verminderd.

Dit houdt in dat tijdens de intake ook eventueel onderliggende problemen worden besproken. Zo nodig vindt verwijzing naar (psychosociale) hulpverlening plaats. Tijdens het traject schuldhulpverlening wordt de voortgang hiervan gevolgd.

Mocht tijdens de intake blijken dat er sprake is van zorgmijdend gedrag (dat de klant niet onderkent dat er, naast de financiële problemen, ook sprake is van andere problematiek), dan maakt de schuldhulpverlener een melding bij het meldpunt Zorg en Overlast. Op basis hiervan wordt alsnog bekeken of er andersoortige hulpverlening noodzakelijk is.

²⁵ Wanneer nodig wordt, bij zorgelijke situaties, een melding gedaan bij het Meldpunt Zorg&Overlast.

NB. Schuldhulpverlening kan, in het kader van de integrale aanpak, onderdeel uitmaken van het re-integratietraject (of andersom). Wanneer de cliënt een WWB-uitkering²⁶ ontvangt, is hij verplicht mee te werken. Wanneer hij dit niet doet, kan er een maatregel worden toegepast. Hieraan wordt wel toegevoegd dat het sanctioneren mogelijk weinig effect of zelfs een tegenovergesteld effect heeft, omdat de cliënt al schulden heeft.

Integraal uitvoeringsproces

Niet alleen het individuele traject, maar ook het schuldhulpverleningsproces zelf wordt integraal uitgevoerd. Schuldhulpverlening is ondergebracht binnen het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn. In dit samenwerkingsverband wordt ook de Wet maatschappelijke ondersteuning en de wetten met betrekking tot de sociale zekerheid (WWB, loaw, loaz, Bbz, minimabeleid, inburgering, re-integratie, educatie en wsw) uitgevoerd.

De lijnen tussen de consultants zijn kort, wat afstemming relatief eenvoudig maakt. Daarnaast wordt er gewerkt met eenzelfde cliëntvolgsysteem. Dit maakt het mogelijk om alles rondom de klant integraal te regelen.

Daarnaast zijn er natuurlijk externe partners, zoals de woningbouwcorporatie, het maatschappelijk werk, reclassering, gespecialiseerde begeleiding, MEE, Humanitas Thuisadministratie, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Verslavingszorg, GGD, In Geest en Jeugdzorg²⁷.

Met de partners waar veelvuldig contact mee is (omdat ze vaak dezelfde klanten hebben) is het belangrijk hierover heldere afspraken te maken. Dit wordt verder uitgewerkt bij de actiepunten (hoofdstuk zes). Daarnaast is het van belang ook de andere partners in de keten te informeren over de hernieuwde werkwijze ten aanzien van schuldhulpverlening. Ook dit wordt uitgewerkt bij de actiepunten.

Uitgangspunt 6

Schuldhulpverlening wordt lokaal & laagdrempelig vormgegeven.

Schuldhulpverlening wordt lokaal uitgevoerd. Vaak vinden klanten het namelijk al moeilijk om de stap naar (schuldhulp)verlening te maken. Het is dan ook belangrijk de drempel zo laag mogelijk te maken en schuldhulpverlening lokaal aan te bieden.

Uitgangspunt 7

Binnen drie weken vindt het eerste aanmeldgesprek plaats.

In de Wet schuldhulpverlening is opgenomen dat een inwoner van de gemeente, die zich meldt voor schuldhulpverlening, binnen maximaal vier weken een eerste gesprek krijgt met schuldhulpverlening.

²⁶ Of andere gemeentelijke uitkering.

²⁷ In 2012 wordt in Uithoorn de totale zorgketen ontwikkeld. Deze bestaat uit de integraal georganiseerde ketens van het Veiligheidshuis, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz), Loket Wonen, Welzijn e Zorg en voorzieningen, Werk en Inkomen, Centrum Jeugd & Gezin en Jeugdzorg.

Gaat het om bedreigende schulden, de schuldenaar hangt bijvoorbeeld huisuitzetting boven het hoofd, of afsluiting van gas, water en elektra dreigt, dan geldt een termijn van maximaal drie werkdagen²⁸.

De gemeenten Aalsmeer en Uithoorn werken conform de wetgeving, waarbij het streven is dat de klant binnen drie weken een eerste gesprek krijgt (het aanmeldgesprek). Dit kan worden benoemd als servicenorm in het kader van het kwaliteitshandvest.

Doel van het aanmeldgesprek is dat er zicht wordt gekregen op de financiële situatie van de hulpvrager en de samenhang met de immateriële problemen. Soms zijn hiervoor meerdere gesprekken nodig of kan het zijn dat de betreffende persoon eerst wordt verwezen (middels warme overdracht) naar Humanitas Thuisadministratie om zijn administratie te ordenen. Ook verwijzing naar een hulpverlenende instanties (of het Loket Wonen, Welzijn en Zorg) kan nodig zijn om te werken aan de samenhangende/onderliggende problematiek.

Met het krijgen van inzicht in de financiële situatie en de immateriële problemen wordt ook een eerste indicatie verkregen of er sprake is van een (on)regelbare schuldsituatie en de gemotiveerdheid/mogelijkheden van de klant (of er sprake is van een (on)regelbare schuldenaar). Op basis van deze diagnose wordt het vervolgtraject bepaald en wordt bekeken of de betreffende persoon een aanvraag voor schuldbemiddeling kan indienen (of er een traject voor schuldbemiddeling kan worden gestart). Na het indienen van de aanvraag wordt er een intake gehouden waarbij nader wordt ingegaan op de schuldsituatie, wat noodzakelijk is om de schuldsituatie te kunnen stabiliseren en zo mogelijk de schuldbemiddeling te starten.

In hoofdstuk zes (actiepunten) is de actie opgenomen dat er een diagnosemodel wordt ontwikkeld waarmee op bovenstaande vragen tijdens de aanmeldfase antwoord op wordt gekregen.

Wanneer het aanmeldgesprek daadwerkelijk leidt tot een aanvraag dan is, met de nieuwe Wet schuldhulpverlening, ook de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. Dit houdt in dat er binnen acht weken een beslissing moet worden genomen op de aanvraag. De beslissing die genomen wordt heeft betrekking op het wel of niet bestaan van het recht op schuldhulpverlening. De concrete invulling van het hulpaanbod zal in een trajectplan worden vastgelegd, net zoals dit in de Wet werk en bijstand gebruikelijk is. Het toepassen van de Awb betekent dat tegen een beslissing van de gemeente bezwaar en beroep open staat.

Het streven is om deze beslissing sneller te nemen. Echter, de beslistermijn (en vervolgens de doorlooptijd van het traject) is niet alleen afhankelijk van het functioneren van de gemeente. Ook het gedrag van de schuldenaar en de crediteuren spelen hierbij een belangrijke rol.

Daarnaast zijn er andere factoren van invloed op de doorlooptijd van een traject. Zo kan door een lopende scheiding nog niet bekend zijn hoe hoog exact de schuld is. Hierdoor kan de daadwerkelijke schuldbemiddeling niet starten.

Ouders met kinderen

Bij het plannen van de eerste aanmeldgesprekken is er extra aandacht voor de aanvrager die de zorg heeft voor minderjarig inwonende kinderen. Dit om ervoor te zorgen dat de schulden in een zo vroeg mogelijk stadium worden aangepakt en eventuele (schulden)crisis wordt voorkomen.

²⁸ Bij een piek in het aantal meldingen voor schuldhulpverlening kan extra inzet noodzakelijk zijn.

Uitgangspunt 8

De kwaliteit van schuldhulpverlening wordt geborgd.

Het totale proces van schuldhulpverlening is tot nu toe uitbesteed aan Plangroep. Met ingang van 2012 wordt schuldhulpverlening in eigen beheer uitgevoerd door het cluster Werk en Inkomen, waarmee het een onderdeel zal vormen van alle processen die het cluster en in breder verband het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn (G2) uitvoert.

Dit houdt enerzijds in dat elk besluit, wat wordt voorgesteld door de consulent, wordt beoordeeld door de juridisch kwaliteitsmedewerker.

Anderzijds houdt dit in dat het proces van schuldhulpverlening wordt opgenomen in het interne controleplan. In dit plan is onder meer vastgesteld dat jaarlijks steekproefsgewijs controle plaatsvindt op de uitvoering, dus ook op de uitvoering van schuldhulpverlening. Door de controle is het mogelijk te sturen op de beheersmaatregelen en indien nodig tijdig fouten te herstellen.

In hoofdstuk zes (actiepunten) is opgenomen dat het interne controleplan wordt aangepast en dat ook het proces van schuldhulpverlening hieronder valt.

Uitgangspunt 9

De gemeenten zijn intermediair bij de uitvoering van de curatieve schuldhulpverlening.

Uitgangspunt bij curatieve schuldhulpverlening is dat de gemeente uitvoering geeft aan haar rol als intermediair. Er bestaat namelijk een verschil tussen schuldhulpverlening en andere hulpverlening zoals verslavingszorg, maatschappelijke opvang of de GGZ.

Schuldhulpverlening fungeert als intermediair tussen schuldenaar en crediteuren en probeert een regeling op te zetten waar alle partijen in principe vrijwillig mee instemmen. De gemeente vraagt als intermediair aan beide partijen om oog te hebben voor de positie van de ander. Tegelijkertijd kan de gemeente alle partijen vragen om dingen te doen of laten voor de ander.

Door de positie van intermediair heeft schuldhulpverlening minder ruimte om met de wensen en mogelijkheden van de schuldenaar mee te buigen. Verslavingszorg kan met een verslaafde afspreken dat deze niet meer gebruikt.

Als de verslaafde terugvalt, is dat jammer, maar de draad kan weer opgepakt worden. Als een schuldenaar opnieuw schulden maakt, zijn de mogelijkheden beperkter. Gemeentelijke schuldhulpverlening houdt immers ook de belangen van de crediteuren in het oog. Deze worden geschaad wanneer een schuldenaar opnieuw schulden maakt of zijn afspraken niet nakomt. Dan neemt de bereidheid van crediteuren om aan een oplossing mee te werken vaak af.

Uitgangspunt 10

De gemeenten bieden in specifieke situaties de mogelijkheid van een saneringskrediet.

Als het gaat om de curatieve schuldhulpverlening, dan hebben de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn als uitgangspunt dat zij alleen bemiddelen tussen schuldenaar en zijn schuldeisers om te komen tot een (minnelijke) regeling.

In sommige gevallen is het echter wenselijk om binnen deze minnelijke regeling een saneringskrediet te verstrekken. Bij een saneringskrediet betaalt de gemeente²⁹ de schuld, ter hoogte van de maximale afloscapaciteit, in één keer af aan de schuldeisers. De gemeente berekent de maximale afloscapaciteit van de schuldenaar over drie jaar. Aan de hand van deze berekening wordt een voorstel gedaan aan de schuldeisers om akkoord te gaan tegen finale kwijting van de restschuld. Bij akkoord, verstrekt de gemeente aan de schuldenaar, middels bijzondere bijstand, een krediet waarmee de schuld (ter hoogte van de maximale afloscapaciteit) in één keer bij de schuldeisers wordt voldaan. De schuldenaar heeft vervolgens nog maar één schuldeiser, namelijk de gemeente, waaraan hij gedurende drie jaar maandelijks aflost.

Het verstrekken van een saneringskrediet kan in een aantal gevallen wenselijk zijn. Bijvoorbeeld bij schuldenaren die (licht) verstandelijk beperkt zijn. Het verstrekken van een saneringskrediet kan in deze situatie rust brengen voor de schuldenaar, omdat hij nog maar met één schuldeiser (de gemeente) te maken heeft in plaats van meerdere schuldeisers.

Een saneringskrediet kan soms ook wenselijk zijn bij ouders met inwonend minderjarige kinderen. Het biedt deze gezinnen namelijk meer toekomstperspectief, wat vooral voor de kinderen belangrijk is. In tegenstelling tot overige regelingen kan een eventuele salarisverhoging³⁰ worden behouden. Bij het verstrekken van het krediet wordt namelijk eenmalig de maximale maandelijks afloscapaciteit vastgesteld. Mocht de schuldenaar vervolgens een (betere) betaalde baan vinden, dan kan hij de meerinkomsten behouden. Bij een ander minnelijk of wettelijk traject daarentegen zouden de extra inkomsten naar de schuldeisers gaan. Een saneringskrediet biedt dan ook een prikkel voor de ouders om (meer) te gaan werken, waardoor zij met hun kinderen een beter toekomstperspectief krijgen.

Een saneringskrediet wordt in bovenstaande situaties niet standaard verstrekt. Dit is afhankelijk van de individuele situatie (regelbaarheid schuldsituatie en schuldenaar). Er wordt hierbij opgemerkt dat aan het verstrekken van een saneringskrediet ook risico's zijn verbonden voor de gemeenten. Immers, de gemeente verstrekt meer 'leningen', waarvan er altijd een risico bestaat dat de schuldenaar zich niet aan de betalingsafspraken houdt. Wat een traject van terugvordering tot gevolg heeft³¹.

NB. Ook met de mogelijkheid van het saneringskrediet wordt tegemoetgekomen aan de wettelijke eis dat gemeenten in het beleidsplan aangeven hoe zij de schuldhulpverlening aan ouders met minderjarige kinderen vormgeven (artikel 2, vierde lid, sub b van de Wet schuldhulpverlening).

²⁹ Of een vergelijkbare instantie, zoals de gemeentelijke kredietbank.

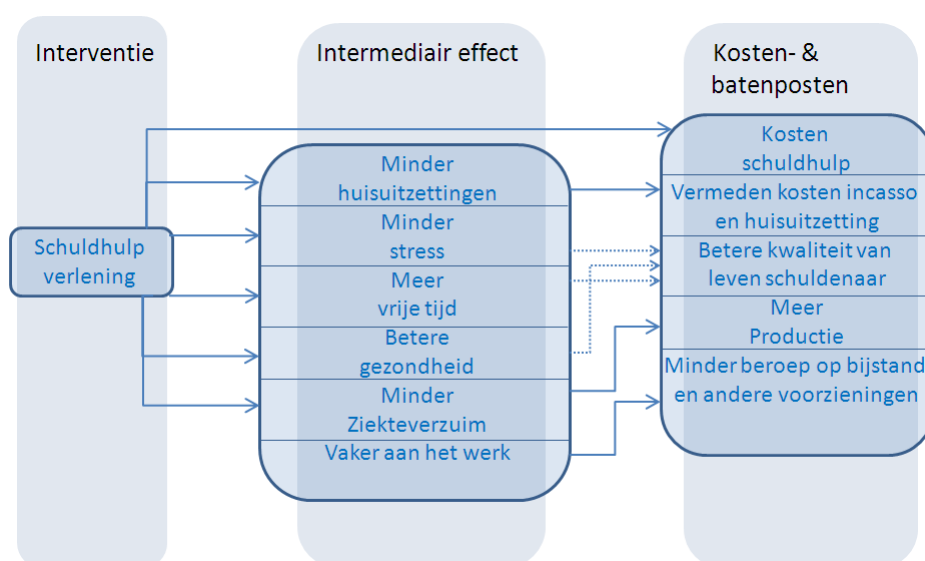
³⁰ De eventuele salarisverhoging kan in redelijkheid worden behouden. Regels hierover worden opgenomen in de beleidsregels schuldhulpverlening.

³¹ In de beleidsregels schuldhulpverlening worden richtlijnen opgenomen wat betreft de maximale hoogte van de saneringskredieten.

Hoofdstuk 5: Beoogde resultaten

Uit onderzoek³² is gebleken dat de inzet van schuldhulpverlening wel degelijk loont. Op basis van dit onderzoek is geconcludeerd dat de baten van schuldhulpverlening ruim twee keer zo hoog zijn dan de bedragen die de, aan het onderzoek deelgenomen, gemeenten aan schuldhulpverlening hebben uitgegeven. Gemiddeld gaven de onderzochte organisaties 1.4 miljoen euro uit aan schuldhulpverlening per 100.000 inwoners. Daarmee voorkwamen zij dat er gemiddeld genomen een bedrag van 3.3 miljoen euro werd uitgegeven aan andere beleidsterreinen, zoals de kosten voor uitkeringen, woninguitzettingen en maatschappelijke opvang.

Uit het bovenstaande blijkt dat de inzet van schuldhulpverlening een breder effect heeft. Deze effecten zijn nauw verweven met andere beleidsterreinen. Dit maakt het moeilijk om de directe resultaten (effecten) van schuldhulpverlening te meten. Vaak zijn namelijk ook andere factoren van invloed op het uiteindelijke resultaat. Dit wordt ook duidelijk op basis van het volgende schema³³.

Ondanks het feit dat het moeilijk is de directe effecten van schuldhulpverlening meetbaar te maken is het belangrijk inzichtelijk te maken of de geformuleerde uitgangspunten het gewenste resultaat opleveren. Daarom wordt in dit hoofdstuk aangegeven welke resultaten de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn met schuldhulpverlening (en de in hoofdstuk vier genoemde uitgangspunten) willen bereiken. Sommige resultaten zijn als eindresultaat benoemd. Dit betekent dat het resultaat eind 2015 moet zijn behaald. Tussentijds wordt de voortgang gemonitord (of het resultaat ook zal worden behaald). Een voorbeeld hiervan is het resultaat dat in paragraaf 5.4. is benoemd. Andere resultaten worden eerder gerealiseerd, zoals het inzichtelijk krijgen van de doelgroep. Vervolgens is het belangrijk dat het behaalde resultaat wordt geborgd. Dit betekent dat de uitvoering zo is ingericht dat de resultaten 'continue' worden gerealiseerd. In de tussentijdse evaluatie van het beleidsplan schuldhulpverlening wordt ook hierover gerapporteerd.

Bij elk beoogd resultaat worden ook de indicatoren genoemd. Hierbij wordt aangegeven of het om een prestatie- of effectindicator gaat.

³² Onderzoek "schuldhulpverlening loont": een onderzoek naar de kosten en baten van schuldhulpverlening, uitgevoerd door de Hogeschool Utrecht en Regioplan beleidsonderzoek.

³³ Schema afkomstig uit het rapport "kosten en baten van welzijn en maatschappelijke dienstverlening" door Seo (januari 2011)

Bij een prestatie-indicator (P) gaat het over de vraag wat we hebben gedaan (welke prestatie hebben we geleverd). Bij een effectindicator (E) gaat het over de vraag wat we hebben bereikt (wat is het maatschappelijke effect).

5.1. Het vroegtijdig aanbieden van (schuld)hulpverlening leidt er toe dat ergere problemen worden voorkomen.

Schuldhelpverlening wordt als middel gezien om financiële problemen in een vroegtijdig stadium te signaleren en aan te pakken. Dit heeft als resultaat dat (ergere) problemen in een later stadium worden voorkomen en daarmee ook de kosten voor de gemeenten en het maatschappelijk middenveld.

Een voorbeeld hiervan zijn de afspraken met de woningcorporatie. Deze samenwerkingsafspraken moeten voorkomen dat huurachterstanden te ver oplopen, waardoor een woning wordt ontruimd. Dit kan weer tot gevolg hebben dat een inwoner is aangewezen op de maatschappelijke opvang, terwijl de toegangscriteria voor de maatschappelijke opvang steeds strikter worden en er mogelijk geen plek is.

Het resultaat van het vroegtijdig aanbieden van schuldhelpverlening wordt gemeten aan de hand van de volgende indicatoren:

- Afspraken met de woningcorporatie leiden er toe dat bij 80% van de, door de woningcorporatie, gemelde huurachterstanden (van twee maanden)³⁴ een woningontruiming wordt voorkomen (E).
- Het aantal crisisinterventies daalt met 25% (E).
Een crisisinterventie is een signaal dat er te laat een beroep is gedaan op schuldhelpverlening, waardoor de situatie te ver is opgelopen. Het verminderen van het aantal crisisinterventies is dan ook een indicator dat in een eerder stadium ondersteuning is gevraagd bij het oplossen van de schulden, waardoor ergere problemen worden voorkomen.

In de gemeente Uithoorn is er in 2010 19 keer een crisisinterventie gepleegd. Voor de gemeente Aalsmeer is dit 22.

NB. Bij bovengenoemde indicator wordt opgemerkt dat uitgangspunt één, waarbij een aantal personen wordt uitgesloten van schuldhelpverlening (bijvoorbeeld bij recidive) negatief van invloed kan zijn op het aantal crisisinterventies.

- Door het lidmaatschap met de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK), wordt ook deelgenomen aan de 'landelijke' convenanten met bijvoorbeeld energieleveranciers en zorgverzekeringen over betalingsachterstanden (P).
- Jaarlijks worden er 12 preventieactiviteiten georganiseerd (P). Dit kan een voorlichtingsbijeenkomst zijn over een financieel thema, zoals het beheren van de thuisadministratie of het aanvragen van extra inkomensvoorzieningen. Maar ook het organiseren van een budgetcursus en het verstrekken van informatie over financiële thema's op de website of gemeentepagina vallen hieronder.

³⁴ Niet elke huurder met twee maanden huurachterstand wordt gemeld door de woningcorporatie. Bijvoorbeeld wanneer eerdere betalingsregelingen niet zijn nagekomen.

De preventieactiviteiten worden waar mogelijk geëvalueerd, om te beoordelen of de activiteit heeft bijgedragen aan het voorkomen van (ergere) problemen.

- De lokale- en regionale maatschappelijke instanties (waaronder ook huisartsen) worden geïnformeerd over de nieuwe werkwijze van schuldhulpverlening (P). Tegelijkertijd wordt het belang van vroegtijdige signalering van financiële problemen onder de aandacht gebracht. Aan de betreffende instanties wordt gevraagd aandacht te hebben voor (vroegtijdige signalering van) financiële problemen en, indien nodig, een doorverwijzing naar de schuldhulpverlening te doen³⁵.

5.2. Het integraal aanbieden van schuldhulpverlening leidt er toe dat niet alleen de schuldenproblematiek, maar ook de onderliggende problematiek wordt aangepakt.

Dit wordt gemeten aan de hand van de volgende indicatoren:

- Met de meest voorkomende samenwerkingspartners, zoals maatschappelijk werk, gespecialiseerde gezinsbegeleiding, het Loket Wonen, Welzijn en Zorg, Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Humanitas Thuisadministratie worden afspraken gemaakt hoe op casusniveau de voortgang van de integrale uitvoering van het schuldhulpverleningstraject en het flankerende traject worden besproken (P).
- In 50% van de schuldhulpverleningstrajecten is flankerende hulpverlening ingezet, zoals ondersteuning bij de thuisadministratie, maatschappelijk werk, gespecialiseerde gezinsbegeleiding, re-integratie, verslavingszorg of minimavoorzieningen (E).
- Het inzetten van flankerende hulpverlening leidt er toe dat klanten uiteindelijk meer zelfredzaam worden (immers ook de onderliggende problematiek wordt aangepakt) (E). Dit kan worden gemeten aan de hand van het aantal personen, waarvan de zwaarte van het inkomensbeheer wordt afgebouwd.
Op dit moment zitten veel klanten in een gemiddeld tot vrij uitgebreid pakket van inkomensbeheer (budgetbeheer). Hoe uitgebreider het pakket, hoe meer zaken voor de cliënt worden geregeld, hoe minder zelfredzaam de klant is. Door de inzet van flankerende hulpverlening zou de klant zijn eigen inkomensbeheer steeds meer zelf kunnen oppakken. Een indicator hiervoor is de afname van het aantal personen wat een uitgebreid pakket voor budgetbeheer ontvangt. Voordat hier een percentage aan kan worden gekoppeld, is het noodzakelijk eerst de doelgroep inzicht te krijgen (zie resultaat paragraaf 5.3.)

5.3. Het in eigen beheer (integraal) uitvoeren van schuldhulpverlening leidt er toe dat meer inzicht wordt verkregen in de doelgroep en meer grip op de uitvoering.

Schuldhulpverlening wordt nu volledig uitbesteed aan Plangroep. Met ingang van 2012 wordt dit contract afgebouwd (alleen de lopende cliënten worden dan nog door Plangroep begeleid en gefaseerd overgenomen door de gemeente) en zal schuldhulpverlening in eigen beheer worden uitgevoerd³⁶.

³⁵ Een optie hierbij is om bestaande overlegstructuren te gebruiken om schuldhulpverlening onder de aandacht te brengen, zoals de lokaal educatieve agenda of overleggen vanuit het CJG.

³⁶ Zie paragraaf 3.2 voor meer informatie.

Een beoogd resultaat hierbij is dat de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn meer regie krijgen op de uitvoering van schuldhulpverlening. Het moet er ook toe leiden dat de gemeenten meer inzicht krijgen in de doelgroep en hier haar activiteiten op kan afstemmen.

De volgende indicatoren wordt hierbij gehanteerd:

- Er is een diagnose instrument ontwikkeld waarmee tijdens de aanmeld- & intakefase onder andere informatie wordt verkregen over de klant (gezins-, inkomens- en schuldensituatie, (samenhangende) problemen en beperkingen, het voeren van de thuisadministratie en huishouding, participatieactiviteiten (verricht de aanvrager bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of betaalde arbeid of neemt hij deel aan andere activiteiten, hoe ziet het sociale netwerk eruit) (P).
- Schuldhulpverlening is ingebed binnen de reguliere werkprocessen van het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn (P).

Er wordt hierbij gebruik gemaakt van een applicatie (Key2schuldhulpverlening) wat aansluit (en koppelt) met de bestaande applicatie GWS4all.

5.4. Het meer selectief inzetten, dat wil zeggen bij een regelbaar schuldpakket en regelbare schuldenaar, van schuldbemiddeling leidt in 50% van de situaties tot een succesvolle totstandkoming van een minnelijk- dan wel wettelijke regeling.

In de huidige situatie ligt de focus vooral op het tot stand brengen van de daadwerkelijke schuldregeling. Terwijl uit het eerder genoemde kwadrant (blz. 5) is gebleken dat dit niet altijd succesvol zal zijn, waardoor de kans op uitval groter is.

Nu de gemeenten te maken krijgen met minder budget, is het van belang dat de beschikbare middelen effectief worden ingezet.

Dit betekent dat alleen in het geval van een regelbare schuldsituatie en regelbare schuldenaar (of de verwachting is dat de schuldenaar regelbaar wordt) schuldbemiddeling wordt ingezet.

In de andere gevallen is het stabiliseren van de schuldsituatie of het doorleiden van de klant naar hulpverlening (om ervoor te zorgen dat zijn gedrag regelbaar wordt), het maximaal haalbare.

Het meer selectief toepassen van schuldbemiddeling moet ertoe leiden dat, van de gestarte schuldbemiddelingen, 50% leidt tot een succesvolle totstandkoming van een minnelijke- dan wel wettelijke regeling (E).

Hoofdstuk 6: Actiepunten

Om de uitgangspunten en daarmee de beoogde resultaten te kunnen bereiken, is een aantal acties nodig. Deze acties worden in dit hoofdstuk beschreven. Hierbij wordt ook de planning en kosten aangegeven.

6.1. Preventieve schuldhulpverlening

1. Wat wordt er gedaan:

Jaarlijks organiseren we twaalf preventieactiviteiten. Een aantal activiteiten worden doorlopend aangeboden, zoals budgetbeheer, het verstrekken van informatie en het bieden van nazorg. Andere activiteiten zullen periodiek worden ingezet, zoals een voorlichtingsbijeenkomst of een cursus financiële administratie.

Daarnaast wordt het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn lid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK)³⁷. Hiermee wordt ook deelgenomen aan de 'landelijke' convenanten die NVVK heeft afgesloten met bijvoorbeeld energieleveranciers en zorgverzekeraars over betalingsachterstanden.

NB. Op dit moment wordt de uitvoering van budgetbeheer³⁸ uitbesteed aan Plangroep Solutions in Culemborg. In het kader van het gemeentelijk inkoopbeleid wordt de uitvoering hiervan opnieuw aanbesteed. Bij voorkeur wordt er een aanbieder geselecteerd die meer regionaal/lokaal opereert.

2. Wat is het resultaat:

Preventieve schuldhulpverlening levert een bijdrage aan het voorkomen dat mensen in financiële problemen raken of de financiële problemen verergeren. Ook wordt het ingezet om ervoor te zorgen dat personen niet opnieuw in de financiële problemen raken, dus om terugval te voorkomen.

3. Wat zijn de kosten:

De kosten van budgetbeheer worden gedekt uit de middelen bijzondere bijstand. Een klant kan namelijk bijzondere bijstand aanvragen voor de kosten van budgetbeheer.

De voorlichtingsbijeenkomsten worden zoveel als mogelijk ingebouwd in de reeds bestaande voorzieningen. Door bijvoorbeeld deze voorlichting te koppelen aan de voorlichtingsactiviteiten over het minimabeleid.

De kosten van de cursussen, bijvoorbeeld financiële administratie of het ordenen van de administratie, bedragen gemiddeld € 150 per deelnemer. Uitgaande van 10 deelnemers, bedragen de kosten € 1500 per cursus. Er worden vier cursussen per jaar georganiseerd. De totale kosten komen hiermee op € 6.000 per jaar (€ 3.000 per gemeente).

³⁷ De NVVK behartigt de belangen van gemeentelijke kredietbanken en publieke en private instellingen die mensen met schulden helpen

³⁸ Bij budgetbeheer wordt het budget van de klant beheerd door een persoon of instantie die daarvoor is aangesteld.

NB. een optie hierbij is om ook een cursus in het basisonderwijs aan te bieden, bijvoorbeeld de geldkoffer. Of in te bouwen in andere bestaande voorzieningen, zoals de ontmoetingsgroep voor vrouwen.

Het lidmaatschap van de NVVK kost € 5.900 per jaar.

4. Wat is de planning:

De preventieactiviteiten zijn doorlopende activiteiten.

6.2. Samenwerkingspartners

Binnen het proces van schuldhulpverlening zijn er meerdere samenwerkingspartners. Met sommige partners is er al nauw contact, omdat er veel overlap is in de cliënten die worden begeleid, zoals Humanitas Thuisadministratie, de woningcorporatie, maatschappelijk werk en het Loket Wonen, Welzijn en Zorg in het kader van de gespecialiseerde begeleiding. Bij andere partners is er op incidenteel niveau samenwerking, bijvoorbeeld met de reclassering of verslavingszorg.

1. Wat wordt er gedaan:

- De lokale- en regionale maatschappelijke instanties (waaronder ook huisartsen) worden geïnformeerd over de nieuwe werkwijze van schuldhulpverlening. Ook wordt bij hen het belang van vroegtijdige signalering van financiële problemen onder de aandacht gebracht. Aan de betreffende instanties wordt gevraagd, in hun gesprekken met de klant, aandacht te hebben voor financiële problemen en indien nodig een doorverwijzing te doen naar schuldhulpverlening.
- Met de meest voorkomende samenwerkingspartners worden afspraken op casusniveau gemaakt op welke wijze de voortgang van het schuldhulpverleningstraject en het flankerende traject wordt besproken
- De samenwerkingsafspraken met de woningcorporatie Eigen Haard, in verband met de vroegtijdige signalering van huurachterstanden, worden vernieuwd en uitgebreid zodat zij ook gelden voor de gemeente Uithoorn. De gemeente Aalsmeer had al samenwerkingsafspraken met de woningcorporatie. Deze afspraken worden vernieuwd.

Daarnaast start er, in het kader van de integrale aanpak Europareij, een pilot waarbij standaard een huisbezoek wordt afgelegd nadat de woningcorporatie een melding heeft gedaan van twee maanden huurachterstand. Dit huisbezoek wordt afgelegd door de medewerker schuldhulpverlening en het Steunteam. De twee personen werken complementair aan elkaar. De medewerker van het Steunteam brengt de onderliggende problematiek in kaart, terwijl de medewerker schuldhulpverlening zich zal richten op de financiële situatie. Dit huisbezoek leidt enerzijds dan ook tot een integrale aanpak (schuldproblematiek en eventueel onderliggende problematiek), en anderzijds tot een snellere aanpak.

De pilot wordt uitgevoerd gedurende de periode maart 2012 tot en met december 2012, waarna deze wordt geëvalueerd (met een tussentijdse evaluatie in juli 2012). Bij een positief resultaat wordt aanbevolen te onderzoeken of de pilot kan worden voortgezet en ingebouwd in de reguliere werkzaamheden, maar dan voor heel Aalsmeer Uithoorn.

Bij de evaluatie wordt ook de inzet van het steunteam meegenomen. Afhankelijk van de zwaarte van de problematiek van de doelgroep die wordt bezocht, wordt afgewogen of het Steunteam deze huisbezoeken aflegt of dat deze taak bij het Loket Wonen, Welzijn en Zorg neergelegd kan worden.

Het Wmo-loket heeft, in het kader van de kanteling, een andere werkwijze gekregen en zal een klantsituatie breder (dan alleen voorzieningen) gaan bekijken.

NB. De woningcorporatie Eigen Haard heeft, voordat zij de melding bij de gemeente doet, zelf ook al contact geprobeerd te leggen met de betreffende persoon om tot een betalingsregeling te komen.

- Er worden uitvoeringsafspraken gemaakt met Humanitas Thuisadministratie over de doorverwijzing van klanten voor ondersteuning bij de thuisadministratie. Deze ondersteuning wordt geleverd door de vrijwilligers die werken bij Humanitas Thuisadministratie.

2. Wat is het resultaat:

Het informeren van de lokale- en regionale (maatschappelijke) instanties leidt er toe dat zij op de hoogte zijn van de (vernieuwde) mogelijkheden van schuldhulpverlening. Met als beoogd resultaat dat zij in hun gesprekken aandacht schenken aan de mogelijke financiële problemen en, indien nodig, de cliënten in een vroegtijdig stadium doorverwijzen naar schuldhulpverlening.

Het maken van samenwerkings- en/of uitvoeringsafspraken met de meest voorkomende samenwerkingpartners heeft als effect dat hulpverlening eerder/snel in gang wordt gezet en de voortgang beter (gezamenlijk) wordt bewaakt.

3. Wat zijn de kosten:

Het informeren van de lokale- en regionale (maatschappelijke) instanties wordt voldaan uit de reguliere middelen voor schuldhulpverlening.

De kosten van de pilot, in verband met het standaard afleggen van een huisbezoek bij twee maanden huurachterstand, worden opgevangen binnen het project integrale aanpak Europarei. De kosten hebben vooral betrekking op de ingezette capaciteit. De kosten per huisbezoek worden geschat op € 400.—. Dit is inclusief eventuele extra afspraken en rapportage³⁹.

NB. Woningbouwcorporatie Eigen Haard heeft aangegeven bereid te zijn om over te gaan tot cofinanciering. Dit betekent dat ook zij een gedeelte van de kosten voor rekeningen nemen.

4. Wat is de planning:

De lokale- en regionale (maatschappelijke) instanties worden geïnformeerd, zodra dit beleidsplan is vastgesteld door de gemeenteraad van Aalsmeer en Uithoorn.

In het laatste kwartaal van 2011 wordt er gestart met het maken van samenwerkings- en uitvoeringsafspraken met de meest voorkomende samenwerkingspartners.

³⁹ Schatting gebaseerd op gegevens woningcorporatie Eigen Haard n.a.v. andere projecten.

6.3. Ontwikkelen folder

1. Wat wordt er gedaan:

Er wordt een folder ontwikkeld die aan de klant wordt verstrekt nadat hij zich bij de gemeente heeft gemeld met financiële problemen. In deze folder wordt uitleg gegeven over schuldhulpverlening en het proces van melding en aanvraag. Ook wordt de klant geïnformeerd over de rechten en plichten die aan schuldhulpverlening zijn verbonden.

2. Wat is het resultaat:

De klant is geïnformeerd over (het proces van) schuldhulpverlening en de bijbehorende rechten en plichten.

3. Wat zijn de kosten:

De kosten van het ontwikkelen en drukken van de folder bedragen € 1.500.--

4. Wat is de planning:

De folder wordt in het vierde kwartaal van 2011 ontwikkeld.

6.4. Diagnose instrument & applicatie

1. Wat wordt er gedaan:

- Er wordt een diagnose instrument ontwikkeld waarmee tijdens de aanmeld- & intakefase onder andere informatie wordt verkregen over de klant (gezins-, inkomens- en schuldsituatie, (samenhangende) problemen en beperkingen, het voeren van de thuisadministratie en huishouding, participatieactiviteiten (verricht de aanvrager bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of betaalde arbeid of neemt hij deel aan andere activiteiten), hoe ziet het sociale netwerk eruit).
- Er wordt een applicatie geïmplementeerd (Key2schuldhulpverlening) die aansluit (en koppelt) met de bestaande applicatie GWS4all.

2. Wat is het resultaat:

Het gebruik van het diagnose instrument leidt tot betere informatie over de regelbaarheid van de schuldenaar en de schuldsituatie en het eventueel inzetten van flankerende hulpverlening.

Het gebruik van het diagnose instrument levert ook management informatie op over de doelgroep, waar we onze activiteiten op kunnen afstemmen.

De keuze voor de applicatie Key2schuldhulpverlening leidt er toe dat het proces van schuldhulpverlening integraal, wat betreft automatisering, ook integraal kan worden vormgegeven. De consulenten kunnen via GWS4all zien of een klant ook bekend is bij schuldhulpverlening. Voor verder informatie kunnen zij op het dossier schuldhulpverlening klikken, waarna zij automatische worden doorgeleid naar het betreffende cliëntdossier in de applicatie Key2schuldhulpverlening.

3. Wat zijn de kosten:

De kosten van het ontwikkelen van een diagnose instrument en de applicatie Key2schuldhulpverlening worden opgevangen binnen het reguliere budget.

4. Wat is de planning:

Het diagnose instrument wordt in het vierde kwartaal 2011 ontwikkeld. De applicatie Key2schuldhulpverlening wordt aan het einde van het derde en in het vierde kwartaal geïmplementeerd.

6.5. Interne controleplan

1. Wat wordt er gedaan:

Het uitvoeringsproces van schuldhulpverlening wordt opgenomen in het interne controleplan.
--

2. Wat is het resultaat:

De kwaliteit van schuldhulpverlening wordt meer gewaarborgd.

3. Wat zijn de kosten:

De kosten van het aanpassen van het interne controleplan worden opgevangen binnen het reguliere budget. Hetzelfde geldt voor de accountantscontrole, die daarna wordt uitgevoerd.

Aan het uitvoeren van deze interne controle zijn wel extra kosten verbonden. Deze worden geschat op € 5.000 per jaar (accountantscontrole p.m.).

4. Wat is de planning:

Het interne controleplan wordt aangepast, zodra dit beleidsplan door de gemeenteraad van Aalsmeer en Uithoorn is vastgesteld.

NB. De wetswijzigingen WWB/Wij en de invoering van de Wet werken naar vermogen leiden mogelijk ook tot aanpassing van het interne controleplan. In de planning wordt hierbij aangesloten, zodat het plan maar een keer hoeft te worden aangepast.

Hoofdstuk 7: Budgetten

In het regeerakkoord is afgesproken € 20 miljoen uit te nemen uit het gemeentefonds. Naar het oordeel van het kabinet kunnen gemeenten besparingen realiseren op de schuldhulpverlening door meer selectieve en gerichte schuldhulpverlening. Het is aan gemeenten zelf om daaraan invulling te geven en daartoe maatregelen te treffen, waaronder maatregelen op het terrein van preventie en efficiency. Het bedrag zal worden uitgenomen uit het cluster Werk en inkomen van de algemene uitkering, waar schuldhulpverlening een onderdeel van is. Het betreft de maatstaven bijstandsontvangers en huishoudens met laag inkomen (drempel).

Financieel gezien betekent de uitname voor de gemeente Aalsmeer:

Jaar	Uitname budget ⁴⁰
2012	€ 11.000
2013	€ 11.000
2014	€ 11.000
2015	€ 11.000

Financieel gezien betekent de uitname voor de gemeente Uithoorn:

Jaar	Uitname budget
2012	€ 12.044
2013	€ 11.860
2014	€ 12.001
2015	€ 11.964

Hieronder volgt een overzicht van het budget voor schuldhulpverlening zoals dat is opgenomen in de meerjarenbegroting 2012 tot en met 2015 van het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn. Het budget is opgenomen in de uitvoeringskosten Werk en Inkomen van het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn (G2).

	2012	2013	2014	2015
Budget	€ 165.000	€ 166.650	€ 168.317	€ 170.000

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de bezuinigingen vanuit het Rijk vooralsnog niet zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. De verwachting is dat de budgetten, vanaf 2013, alsnog worden bijgesteld. Met ingang van 2012 wordt de uitvoering van schuldhulpverlening in eigen beheer uitgevoerd. Het gaat hierbij om de nieuwe aanvragen. De lopende trajecten worden gefaseerd overgenomen van Plangroep. De verwachting is dat het in eigen beheer uitvoeren van schuldhulpverlening uiteindelijk een besparing op zal leveren op de uitvoeringskosten van € 30.000. Dit is uiteraard wel afhankelijk van het aantal meldingen/aanvragen voor schuldhulpverlening. Daarnaast wordt schuldhulpverlening meer integraal uitgevoerd. Deze kwaliteitsslag brengt ook extra kosten met zich mee.

De ontwikkelingen op het gebied van schuldhulpverlening zullen worden meegenomen in de kwartaalrapportages van de het samenwerkingsverband Aalsmeer en Uithoorn (G2) aan het dagelijks bestuur.

⁴⁰ De gemeente Aalsmeer werkt met afgeronde bedragen.

Bijlage I: Lijst van afkortingen

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
IOAW	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
Loket WWZ	Loket Wonen, Welzijn en Zorg
NVVK	Nederlandse Vereniging Voor Volkskrediet
WI	Wet Inburgering
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
WWB	Wet Werk en Bijstand

**Bijlage II: uitgangspunten schuldhulpverlening 2007 & actiepunten schuldhulpverlening
(Bron: evaluatie minimabeleid 2007-2010).**

Uitgangspunten

- Binnen de schuldhulpverlening moet voldoende aandacht zijn voor preventieactiviteiten gericht op het voorkomen van schulden in plaats van het achteraf oplossen daarvan. Door middel van gerichte voorlichting moet de burger op zijn of haar plichten gewezen worden
- Het samenwerkingsverband tussen de verschillende hulpverleningsinstanties moet versterkt worden door het bieden van een uniforme aanpak van schuldhulpverlening.
- Er worden uniforme afspraken gemaakt met schuldeisers, gericht op het vroegtijdig signaleren van de schuldenproblematiek met als doel het voorkomen van problematische schulden.
- De hulpverleningsmethodiek moet gericht zijn op het zelfstandig voeren van een gezond financieel beheer en het voorkomen van terugval. Voor mensen met een bijstandsuitkering wordt de schuldhulpverlening als onderdeel meegenomen in een re-integratietraject.
- De trajecten gericht op de wettelijke schuldhulpverlening moeten zoveel mogelijk terug gedrongen worden. Het minnelijke traject heeft de voorkeur boven het wettelijke traject.
- De burger heeft een eigen verantwoordelijkheid bij het vroegtijdig signaleren van de schuldenproblematiek en het meewerken aan een oplossing daarvan.

Actiepunten

- Voorlichting

Er zijn meerdere voorlichtingsbijeenkomsten in de regio georganiseerd, waarbij ook aandacht is voor schuldhulpverlening.

Daarnaast is er een folder minimabeleid ontwikkeld met daarin informatie over schuldhulpverlening.

- Samenwerken partners

Om huurachterstanden tijdig te signaleren en te voorkomen dat deze huurachterstanden verder oplopen, is met woningbouwvereniging Eigen Haard in 2008 een convenant ondertekend. Met Woongroep Holland (inmiddels ook Eigen Haard) wordt in 2011 ook een convenant getekend. Ook vindt er een proactieve benadering plaats naar deelnemers die niet meer mogen deelnemen aan de collectieve ziektekostenverzekering van Zorg en Zekerheid i.v.m. betalingsachterstanden

- Budgetbeheer

Medio 2007 is een start gemaakt met budgetbeheer. Bij budgetbeheer wordt het budget van de klant beheerd door een persoon of instantie die daarvoor is aangesteld. Deze beheerder ontvangt het inkomen en verzorgt de betalingen op zo'n manier dat er geen nieuwe schulden ontstaan. In de praktijk blijkt budgetbeheer een preventief middel om recidive en vroegtijdig uitval te voorkomen.

Conclusies & aanbevelingen evaluatie minimabeleid 2007-2010

Daarnaast is met de evaluatie van het minimabeleid een aantal conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Er is geconstateerd dat het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening behoorlijk is toegenomen. Echter, de middelen die de gemeenten van het Rijk voor schuldhulpverlening ontvangen, zullen de komende jaren minder worden. Om de schuldhulpverlening in de toekomst betaalbaar te houden en om ook nog eens te kunnen voldoen aan de eisen van de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening wordt aanbevolen om schuldhulpverlening in eigen beheer te gaan uitvoeren. Deze aanbeveling is opgepakt.

Daarnaast is de aanbeveling gedaan om te onderzoeken of bij de uitvoering van schuldhulpverlening meer gebruik kan worden gemaakt van vrijwilligers. Diverse vrijwilligersorganisaties hebben van het Rijk een subsidie ontvangen om naast de thuisadministratie ook ondersteuning te gaan bieden op het gebied van schuldhulpverlening. Hoewel Aalsmeer en Uithoorn op het gebied van thuisadministratie al samenwerken met Humanitas, heeft het de aanbeveling om na te gaan of dit verder geoptimaliseerd kan worden. Deze aanbeveling wordt opgepakt (zie afspraken met Humanitas Thuisadministratie).

Bijlage III: Uitleg 120 dagen model schuldhulpverlening

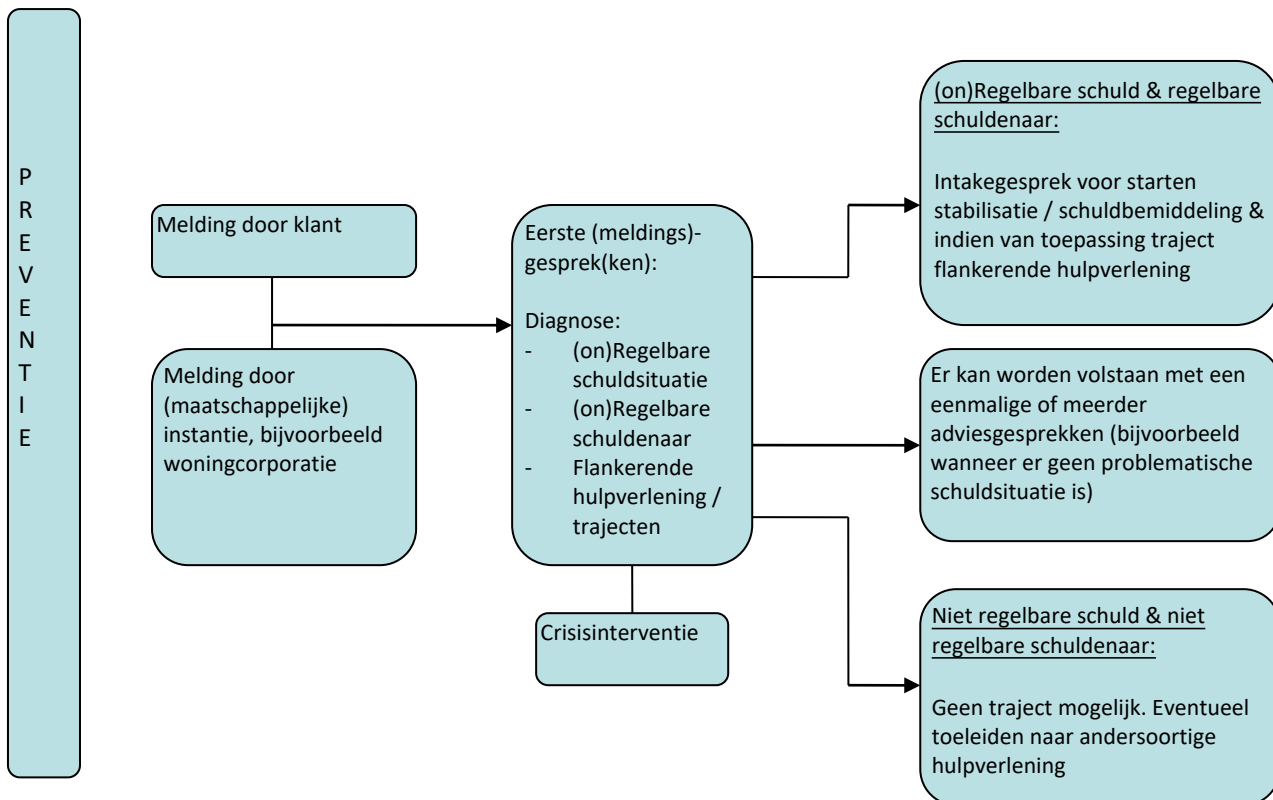
Het 120-dagen model beschrijft de werkmethode in het minnelijk traject van schuldregeling. Na ondertekening van de overeenkomst tot schuldregeling moet binnen 120 dagen duidelijk worden of een schuldregeling voor de schuldenaar kan worden opgezet. Hierbij geldt zowel voor de schuldenaar, de schuldregelende instelling als de schuldeiser een strikte termijn waarbinnen moet worden gereageerd. Reageert bijvoorbeeld de schuldeiser niet binnen de gestelde termijn, dan wordt de vordering geschat op basis van de gegevens van de schuldenaar, of wordt deze volledig geschrapt.

Het schuldregelingstraject bestaat uit twee fasen. De eerste fase gaat vooraf aan het werkelijke schuldregelingstraject. In deze periode dienen alle zaken op orde te worden gebracht om de kans van slagen van de schuldregeling (tweede fase) te vergroten. In de tweede fase treedt de schuldregelende instelling op als tussenpersoon van de schuldenaar en zijn schuldeisers, waarbij deze de belangen van alle betrokken partijen zo goed mogelijk dient te behartigen.

Stappen binnen het 120-dagenmodel zijn:

- Ondertekening schuldhulpverleningscontract
- Schriftelijke inventarisatie, inclusief eventueel rappel
- Telefonische inventarisatie en afronding
- Schuldenoverzicht en berekening vrij te laten bedrag (VLTB) aan cliënt
- Rappel schuldenoverzicht en berekening Vtlb aan cliënt
- Nader onderzoek schuldopgave
- Voorstel aan schuldeisers inclusief rappel
- Vaststellen einduitslag

Bijlage IV: Proces (melding) schuldhulpverlening

Een melding voor schuldhulpverlening kan binnenkomen via de klant zelf of de (maatschappelijke)instantie, zoals de woningcorporatie. Binnen drie weken, na datum ontvangst melding, vindt het eerste aanmeldgesprek plaats. Om een diagnose te kunnen uitvoeren, kan het zijn dat er meerdere gesprekken nodig zijn. Er moet namelijk inzicht worden verkregen in onder andere de schuldsituatie, de motivatie van de klant, de samenhangende problemen, de thuisadministratie en participatiemogelijkheden.

Op basis van de diagnose wordt bepaald of er kan worden volstaan met een eenmalig (of meerdere) adviesgesprek. Wanneer er sprake is van een niet regelbare schuldsituatie en niet regelbare schuldenaar wordt er geen schuldbemiddeling gestart. De klant wordt dan eerst toe geleid naar andere hulpverlening (om bijvoorbeeld te werken aan gemotiveerdheid). Het aanbod vanuit schuldhulpverlening wordt dan ook afgestemd op het hoogst haalbare in het individuele dossier.

Bij een (on)regelbare schuldsituatie en regelbare schuldenaar kan er in principe een traject voor schuldbemiddeling worden gestart. Indien dit het geval is, wordt het proces schuldhulpverlening in gang gezet zoals het veelal landelijk wordt gehanteerd, wat start met het vervollggesprek (wat verder ingaat op de schuldsituatie):

